

MAGYAR UMBRIA

A FERENCES KAPISZTRÁN-RENDTARTOMÁNY IFJÚSÁGÁNAK
ÉVNÉGYEDES FOLYÓIRATA. — SZERKESZTIK: A GYÖNGYÖSI TEOLÓGUSOK

Magaslaton.

Az élet útja hegyen völgyön kígyózik keresztül. Mélyek, hosszúak a völgyek. Nehéz a kapaszkodó a hegyre s olyan rövid ideig lehet maradni a csúcson. Az idő szekere rohan velünk. — Magyar Umbriánkkal tíz éve fut szeretett Provinciánk ifjúságának stafétája. Ebben az évben Isten kegyelméből magaslatra is jutott, kezében tartva nem az olympiai fáklját, hanem a jubileumi számot. S most, mielőtt még az időszakér legördülne e magaslatról s egy újabb útszakaszra állítana bennünket, egy kicsit körülnézünk, szemlélődünk. Visszatekintünk a multra, ahonnan jöttünk, de előre is nézünk, ahová mennünk kell.

Stafétafutók vagyunk. Csak meghatározott útszakaszon szerkesztjük lapunkat és át-át adjuk az utánunk jövő ifjabb nemzedéknek. Mi a jubileumi emelkedésben vettük át a Magyar Umbria szerkesztését. Itt már könnyű volt, mert már lelkesített bennünket a közeli diadal. De milyen nehéz lehetett az elsőknek? A kiugrás azonban jól sikerült nekik. Emberfeletti nekilendülésük átragadt a következőkre s folytatták az iramot. Közben-közben voltak nehéz, útszakaszok, gyengébb futók is kerültek a stafétába... néha szél is fújt, vihar is volt, gát is került az útvonalra. De nem álltak meg. Ha kellett, tudtak ők gátat is ugrani. S most, itt vagyunk a tízéves útjelzőnél és boldog örömmel fogadjuk Pártfogóink és Jóakaróink szerencsekívánatait. Ragyogó szemmel olvassuk az «Ifjúság» üdvözlő sorait: Gratulálunk a Magyar Umbriának, s szeretettel paxoljuk üzeslelkű, örökvidám, magasságokba lendülő ifjú szerkesztő gárdáját! A sok szebbnél szebb dolgozat arról tanuskodik, hogy Önök szeretett Testvéreink a legszebb, legjobb sínpáron haladnak s küzdenek, munkálkodnak a szebb, emberibb, krisztusibb jövő kialakulásán. Egy jobb jövő körvonalai rajzolódnak ki lelki szemeink előtt az erdélyi Ferences Nemzedék és a Csiksomlyói Virágok jubileumi szózatának olvasása közben. Mikor most Önök ünnepelnek, mi is részt kívánunk venni az ünneplésből. A Magyar Umbria ünnepe nekünk is ünnep! Kedves lapjuk szívünkhöz nőtt, nemcsak azért, mert ferences szellemet sugároz, nemcsak azért, mert régebben, mikor még a Ferences Nemzedék nem létezett, hunyadi munkatársai is voltak, hanem főképp azért, mert fiatal magyar ferences teológusok szerkesztik. Léleekben mindig ott voltunk a Magyar Umbria feszülő munkazajától hangos műhelyében, mindig ott leszünk ezután is, hogy erőnket felfokozza az együvé tartozás tudata.

Köszönjük a baráti jobbot. Jól esik tudni, hogy nem vagyunk egyedül, hanem sokan vagyunk, együtt vagyunk, összetartozunk. Így bátrabbak leszünk, s könnyebb lesz a harc.

Most pedig még mielőtt tovább tekintenénk a jövőbe, hálás köszönetünket fejezzük ki azok iránt, kik lehetővé tették a jubileumi szám kiállítását és lelkes soraikkal emelték annak színvonalát. Itt főképpen szeretett Provinciális Atyánkról kívánunk megemlékezni, ki örömmel áldozott, hogy nekünk fiainak örömet szerezhessen. Magiszter Atyánknak fáradhatatlan közreműködését és a jó váci Nyomdásztestvérek szíves munkáját is nagyon szépen köszönjük. Isten fizesse meg! Egyben hálás köszönet mindazoknak, kik a jubileumi szám megjelenése előtt, vagy utána, elismerő, lelkesítő soraikkal fölkerestek.

Igy most már nézhetünk előre is. A «Magyar Umbria» szerkesztését fenntartani, fejleszteni kell továbbra is. Mégpedig azért, mert fontos eszközt látunk benne a cél elérésére. Mi a célunk? Nekünk a XX. sz. fiatal ferenceseinek, most abban a döntő ütközetben, mely már folyik és addig a «civitas diaboli» látszik erősebbnek. Nekünk kell kilépnünk s a vezetést kezünkbe vennünk, (nem tisztségben, nem könyökölni akarunk, ez nem kenyere ennek a nemzedéknek). Krisztust kell magunkban, magunkon keresztül a küzdőtérre állítanunk. Ő jó Vezető. Ő erős Harcos. Ő a győzedelmes Vezér! Ha az a fiatalság nem viszi diadalra a «civitas Dei»-t, akkor már csak a temetés marad hátra, a keresztény Európa temetése. Temetni pedig mi nem akarunk. Sírások nem leszünk. Ez az ifjúság vagy győz, vagy ott pusztul a csatatéren.

De van-e köze a Magyar Umbriának ehhez. Van, mert neveli bennünk az összetartás szellemét, a kitartást, táplálja bennünk a harci kedvet a nehézségek ellen való küzdelemre és gyarapítja, élesíti szellemi fegyvereinket. Egyszóval alkalmas és szükséges eszköz egy tiszta világnézet kialakításához, hegyeket mozgató hit megszerzéséhez, s egy jobb, krisztusibb világ megteremtésének akarásához.

Előre hát Magyar Umbria Isten szeme vigyázzon rád, Szent Ferenc Atyánk áldása kísérjen utadon.

Szerkesztő.

A tarzusi lelkivezér . . .

Ferences szemmel, ferences szívvel kereslek fel Damaszkusz. Nem külsőleg elhanyagolt házaidat, nem hangos bazáraidat keresem, most nem is a szeráfi Atya küldötte misszionárius-vértanuk kiontott vércseppjei csaltak falaid közé, hanem azt keresem, aki elmondhatta magáról: «Én az Úr Jézus jegyeit viselem testemen.». Keresem, hogy megismerjem, keresem, hogy megismertessem, nem a Gamálieel-tanítványt, hanem a szelíd Mester követőjét; nem a hölcselő Pált, hanem a «nova creatura»-nak, az új teremtménynek normát, életszabályt adó aszkétikus mestert S mert a századok rengetegében céltalanul elbarangolnék, azért kísérőműl kérem Assisi nagy Szentjét; róluk készítem, mint vetületről Krisztuskövetésének megvalósítását. Együttjárom gondolatban Damianot, Damaszkuszt, Assisit és Tarzust, és e kettős sín páron jutok el a megdicsőült Krisztushoz, akihez ők vezetik el a lelkeket.

Mindkettőt a városok, hangos életéből, a dicsőséget helytelen úton kereső arénáról szólította ki az Úr a könnyek magányába. Itt köves Arábia kopárságát látom, amott Deserto kietlen sívárságát. Itt hullott a tiszta víz a lelkivezéreik szívére, hogy lemossa az ó-ember szennyét, aki sarut levéve járul, mint Mózes a kőtáblák átvételére.

A könny az első dramatizált törvény a szentpáli aszketikában. A könny, a víz, amely élénk állítja az ó-ember hitványságát, és alkalmas talajt készít az égi harmat befogadására.

A szentpáli s a szentferenci könnyek nagy belső munkának voltak kiverődései és arról beszéltek, amiről a frissen nyesett venyigék: megindult a belső élet titkos vérkeringése. Ezt fejezi ki a Nemzetek Apostola, amikor mások számára a maga átélt szív-körülmeteléséről szól; az Isten Szegénykérje, amikor hegyet-völgyet járva siratja a valóban csak könnyelműség, de szemében nagynak tűnő vétkeit.

E harmatos két virág tetszett az Úrnak s megtanította őket örvideni a fájdalomban, keresni a szenvedést, az áldozatot, elszakadni, elválni, felszabadulni, «mert nem a szolgálónak vagyunk a fiai, hanem a szabad asszonynak, mely szabadsággal Krisztus szabadított meg minket.»¹⁾ «És ami előbb terhemre volt — mondja Assisi Szent Ferenc — az később lelkemnek, szívemnek örömére szolgált.»²⁾ A visszavonultság e napjaiban fotografálták szívünkbe Krisztus arcát, melyet a könnyek fürdőjében hívtak elő s a vér érzékeny, lemezén át másolták a tettek kartonjára.

Krisztus követése bűnbánatot, önmegtagadást és szeretetből fakadó áldozatot kíván. Eddig tart, szentjeinkben a centripetális lelkiműködés: hogy egész lelkületük előttünk álljon, látnunk kell azt a másik erőt, mely oly heves kényszerűséggel űzi Szent Pált és Szent Ferencet, hogy az első önfeledten kényszerül mondani: «Krisztus szeretete sürget bennünket.»³⁾ Szent Ferenc pedig panaszosan kesereg: «Hogyan nem lehet szeretni a Szeretetet.»

P. Gemelli a szentferenci szeretetet a tevőlegességben látja. Ez a tevőlegesség az Istenfia emberségére irányul, az Egyház őszinte fiúi

1) Gal. II. 31.

2) Szent Ferenc Atyánk végrendelete.

3) II. Kor. V. 14.

Köszönjük a baráti jobbot. Jól esik tudni, hogy nem vagyunk egyedül, hanem sokan vagyunk, együtt vagyunk, összetartozunk. Így bátrabbak leszünk, s könnyebb lesz a harc.

Most pedig még mielőtt tovább tekintenénk a jövőbe, hálás köszönetünket fejezzük ki azok iránt, kik lehetővé tették a jubileumi szám kiállítását és lelkes soraikkal emelték annak nivóját. Itt főképen szeretett Provinciális Atyánkról kívánunk megemlékezni, ki örömmel áldozott, hogy nekünk fiainak örömet szerezhessen. Magiszter Atyánknak fáradhatatlan közreműködését és a jó váci Nyomdásztestvérek szíves munkáját is nagyon szépen köszönjük. Isten fizesse meg! Egyben hálás köszönet mindazoknak, kik a jubileumi szám megjelenése előtt, vagy utána, elismerő, lelkesítő soraikkal fölkerestek.

Így most már nézhetünk előre is. A «Magyar Umbria» szerkesztését fenntartani, fejleszteni kell továbbra is. Mégpedig azért, mert fontos eszközt látunk benne a cél elérésére. Mi a célunk? Nekünk a XX. sz. fiatal ferenceseinek, most abban a döntő ütközetben, mely már folyik és addig a «civitas diaboli» látszik erősebbnek. Nekünk kell kilépnünk s a vezetést kezünkbe vennünk, (nem tisztségben, nem könyökölni akarunk, ez nem kenyere ennek a nemzedéknek). Krisztust kell magunkban, magunkon keresztül a küzdőtérré állítanunk. Ő jó Vezető, Ő erős Harcos, Ő a győzedelmes Vezér! Ha az a fiatalság nem viszi diadalra a «civitas Dei»-t, akkor már csak a temetés marad hátra, a keresztény Európa temetése. Temetni pedig mi nem akarunk. Sírások nem leszünk. Ez az ifjúság vagy győz, vagy ott pusztul a csatatéren.

De van-e köze a «Magyar Umbriának» ehhez. Van, mert neveli bennünk az összetartás szellemét, a kitartást, táplálja bennünk a harci kedvet a nehézségek ellen való küzdelemre és gyarapítja, élesíti szellemi fegyvereinket. Egyszóval alkalmas és szükséges eszköz egy tiszta világnézet kialakításához, hegyeket mozgató hit megszerzéséhez, s egy jobb, krisztusibb világ megteremtésének akarásához.

Előre hát Magyar Umbria Isten szeme vigyázzon rád, Szent Ferenc Atyánk áldása kísérjen utadon.

Szerkesztő.

A tarzusi lelkivezér . . .

Ferences szemmel, ferences szívvel kereslek fel Damaszkusz. Nem külsőleg elhanyagolt házaidat, nem hangos bazáraidat keresem, most nem is a szeráfi Atva küldötte missziónárius-vértanuk kiontott vércseppjei csaltak falaid közé, hanem azt keresem, aki elmondhatta magáról: «Én az Úr Jézus jegyeit viselem testemen.». Keresem, hogy megismerjem, keresem, hogy megismertessem, nem a Gamáiel-tanítványt, hanem a szelíd Mester követőjét; nem a hölcselő Pált, hanem a «nova creatura»-nak, az új teremtménynek normát, életszabályt adó aszkétikus mestert S mert a századok rengetegében céltalanul elbarangolnék, azért kísérőmül kérem Assisi nagy Szentjét; róluk készítem, mint vetületről Krisztuskövetésének megvalósítását. Együttjárom gondolatban Damianot, Damaszkuszt, Assisit és Tarzust, és e kettős sín páron jutok el a megdicsőült Krisztushoz, akihez ők vezetik el a lelkeket.

Mindkettőt a városok, hangos életéből, a dicsőséget helytelen úton kereső arénáról szólította ki az Úr a könnyek magányába. Itt köves Arábia kopárságát látom, amott Deserto kietlen sívárságát. Itt hullott a tiszta víz a lelkivezérék szívére, hogy lemossa az ó-ember szennyét, aki sarut levéve járul, mint Mózes a kőtáblák átvételére.

A könny az első dramatizált törvény a szentpáli aszketikában. A könny, a víz, amely élénk állítja az ó-ember hitványságát, és alkalmas talajt készít az égi harmat befogadására.

A szentpáli s a szentferenci könnyek nagy belső munkának voltak kiverődései és arról beszéltek, amiről a frissen nyesett venyigék: megindult a belső élet titkos vérkeringése. Ezt fejezi ki a Nemzetek Apostola, amikor mások számára a maga átélt szív-körülmeteléséről szól; az Isten Szegénykéje, amikor hegyet-völgyet járva siratja a valóban csak könnyelműség, de szemében nagynek tűnő vétkeket.

E harmatos két virág tetszett az Úrnak s megtanította őket örvendeni a fájdalomban, keresni a szenvedést, az áldozatot, elszakadni, elválni, felszabadulni, «mert nem a szolgálónak vagyunk a fiai, hanem a szabad asszonyoknak, mely szabadsággal Krisztus szabadított meg minket.»¹⁾ «És ami előbb terhemre volt — mondja Assisi Szent Ferenc — az később lelkemnek, szívemnek örömeire szolgált.»²⁾ A visszavonultság e napjaiban fotografálták szívünkbe Krisztus arcát, melyet a könnyek fürdőjében hívtak elő s a vér érzékeny, lemezén át másolták a tettek kartonjára.

Krisztus követése bűnbánatot, önmegtagadást és szeretetből fakadó áldozatot kíván. Eddig tart, szentjeinkben a centripetális lelkiműködés; hogy egész lelkületük előttünk álljon, látnunk kell azt a másik erőt, mely oly heves kényszerűséggel űzi Szent Pált és Szent Ferencet, hogy az első önfeledten kényszerül mondani: Krisztus szeretete sürget bennünket.³⁾ Szent Ferenc pedig panaszosan kesereg: «Hogyan nem lehet szeretni a Szeretetet.»

P. Gemelli a szentferenci szeretetet a tevőlegességben látja. Ez a tevőlegesség az Istenfia emberségére irányul, az Egyház őszinte fiúi

¹⁾ Gal. II. 31.

²⁾ Szent Ferenc Atyánk végrendelete.

³⁾ II. Kor. V. 14.

hódolatában nyilvánul meg, és sok más között a felebarát gyöngéd és jelleményes felkarolásában vetődik élénk.⁴⁾ E szeretet Szent Pál aszkétikájának teagelye, amiként Assisi Istenkoldusáé. Feszítő ereje oly nagy, hogy nem képes egyik sem magában tartogatni. Átalakul tehát centrifugális erővé a felhaimozott szeretet, mikor felszólítja testvéreit: «Kérlek senát titeket, legyetek követőim, miként én Krisztusé.»⁵⁾ Ekként gyűjtötte maga köré első testvéreit az Assisi Pátriárka, s magát a pusztában élő fekete tyúkhöz hasonlította. A szeretet hőse Szent Pál így kiált fel: «Fiacskáim, kiket fájdalommal szülök újra, míg Krisztus kialakul bennetek.»⁶⁾ Az Isten koldusa megfelekedzik magáról, hogy a mások javát szolgálja: korán reggel szőlőt eszik testvérel, hogy annak egészsége a szegény miatt meg ne károsodjék. A szeretet dalnoka pedig ezt mondhatta: «A gyöngének gyöngé lettem, hogy a gyöngéket megnyerjem, mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit üdvözítsek.»⁷⁾

De lássuk minő fegyvereket adnak a szent lelkiezerek követőik kezébe? Halljuk Szent Pált: «Öltsétek fel az Isten fegyverzetét, úgy álljatok tehát, hogy derekatokat felövezzétek igazsággal s rajtatok legyen az igazság vértje. Lábatok sarúja legyen a telkészültség, a béke evangéliumának hirdetője. Mindezekhez vegyétek a hit pajzsát, amellyel kioltjátok a gonosznak minden tüzes nyílat. Azonkívül tegyétek fel az üdvösség sisakját és a lélek kardját (vagyis az Isten igéjét).»⁸⁾

A leghatásosabb tanítás itt is a jó példa, amellyel maguk szolgálnak, akár mint a hit bajnokai, akár mint a béke apostolai, vagy mint az igazság fáklyavivői. Szent Pál hite nem hátrál meg az Evangélium hirdetésétől, habár a mézesszavú ellenfelek őt felülmúlni látszanak: «Nem szegyenlem ugyanis az Evangéliumot, mert az Istennek ereje az, mindenkinek az üdvösségére, aki hisz.»⁹⁾

Lelki egyensúlyt biztosító kormányosként szerepel a béke szentjeinkben, s azt óhajtják, hogy mindenkiben legyen meg, mint a lelki előhaladás pótolhatatlan eszköze. Kezdetben paradoxonként hangzik, hogy az, kit a szeretet sürget, Ázsiától Hispániáig mindenkit az Evangélium gyümölcseiben akar részesíteni, vagy az, aki a szaracénok megtérítésén fáradozik, békét élvez, és mindenkinek «Békét és minden jót kíván!

A nagy lelki fegyvelmezés mesterei az igazság alapján jártak el, amikor az embertársaknak kijáró tiszteletet megadták. Eme igazságnak megfelelőleg tartották szem előtt a másik tényt, hogy maga az egyén is tartozik megadni a testnek, ami méltányos és a léleknek is, ami ennek jogos. Talán elcsodálkozva olvasták a Szeráfi Tanítvány életének olvasói, hogy a magát esontra és bőrre bőjtölő Szent máglyán égeti el a káptalanra összesereglett testvérek sanyargató eszközeit, de ugyancsak meglepetten olvashatják ezek a Timóteushoz írt levélben eme sorokat: Ne igyál továbbra is vizet, hanem élj egy kis borral, gyomrod, s gyakori gyengél-

4) Franciskánizmus 20. o.

5) I. Kor. IV. 16.

6) Gal. IV. 19.

7) I. Kor. IX.: 22—24.

8) Ef. VI. 14—18.

9) Róm. I. 16.

kedésed miatt.»¹⁰⁾ E bölcs intézkedésekből látjuk, hogy nem exaltált lelki révedezők voltak szentjeink, hanem számolva Isten akaratával, és fontolóra véve az emberi képességeket fektették le biztos kézzel a tökéletesség útjelzőit anélkül, hogy túlsúlyt helyeztek volna a nyomukban haladók vállaira. Ahol bizonytalan imbolygással hányja-veti a tévtanítók erkölcsstanának sajkáját a tévely hulláma, ott biztosan halad Szent Pál és Szent Ferenc hajója, mert miként Noét, úgy őket is maga az Úr szólította fel, hogy építsenek a menekülni vágyók számára bárkát.

Hogy Isten küldötteiként szóltak, bizonyítja egyrészt az energikus hang, mellyel tanításukat követőik elé adják, másrészt az alázatos bevallása gyöngeségüknek, mellyel méltatlan mivoltukat hirdetik. «Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait» — mondja Szent Pál.¹¹⁾ Assisi Szentje pedig így: «Isten szent Fölsége jelentette ki énnekem, hogy az evangéliumi tanácsokat kövessem.»¹²⁾ Ez nem akadályozza meg őket, abban, hogy magukat haszontalan szolgálknak ítéljék. Az energikus Pál ajkáról valók e szavak: «Azért jött Jézus Krisztus e világba, hogy üdvözítse a bűnösöket. Ezek között én vagyok az első.»¹³⁾ Szent Ferenc pedig könnyek között vallja be, hogyha a legnyomorultabb gonosztevő kapott volna annyi kegyelmet, mint ő, az szent lenne, míg ő megmaradt bűnösnek.

Az említett alázat újabb megfontolásra késztet. Nem maguktól jutnak el a lelkek a tökéletességre, hanem Isten kegyelmének segítségével. Szent Pál fennén hirdeti: «De az Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, és az ő kegyelme nem volt bennem eredménytelen, sőt valamennyiöknél többet munkálkodtam, nem ugvan én, hanem Isten kegyelme énvelem.»¹⁴⁾ E kegyelmek elnyeréséért imádkozott alázattal Szent Ferenc, s esedezésében egész lényé imává alakult.

A kegyelembe vetett bizalom tette őket a krisztusi élet oly tanulságos vezérpéldányaivá, hogy a keresztény élet-tökéletesség arénájában futók szobrát róluk mintázzák a századok. Tanításuk után lehetne megmintázní a földet márcsak lábuk hegyével érintő, mennyei pálmát áhitozó keresztényeket, akik fáradtsággal, de mégis vígan futnak, Isten kegyelmének édes tudatában bízva közelednek a cél felé. «Nem mintha már kezemben tartanám, vagy már tökéletes lennék, de törekszem rá, hogy magamhoz ragadjam, mert Krisztus is magához ragadott engem.»¹⁵⁾ Akiben e bizakodás az Isten kegyelmében hiányzik, nem jut révbe, tanítják lelki-vezéreink: «Aki egyszer kezét már az eke szarvára tette és visszatekint, nem alkalmas az Isten országára.» — mondja az Evangélium nyomán regulájában Szent Ferenc.¹⁶⁾

Igen furcsának találjuk, ha az, aki fegyvert ad katonáinak kezébe, felövezi követőit, harcosainak vértet, sarut, pajzsot ad, étlen bocsájtaná

10) I. Tim. V. 23.

11) I. Kor. IV. 1—2.

12) Végrendelet.

13) I. Tim. I. 15.

14) I. Kor. XV. 10.

15) Fill. III. 12.

16) Szent Ferenc regulája. II. fej. 9. old.

óket a harcba, hogy jól felfegyverkezve az étlenség és a szomjúság törje meg őket. Nem, a tarzusi Vezér sokkal bölcsebben gondolkozott, semhogy ezt tette volna! A fehér asztalhoz vezeti a küzdelembe indulókat, s az isteni Hadvezér nevében vendégeli meg követőit, mert az Úrtól vette e szavakat: «Vegyétek és egyétek, ez az én testem, s ez a kehely az Újszövetség az én véremben.»¹⁷⁾ Tovább megy az isteni Vendéglátót szerető Pál: megmondja, hogyan vegyék e szent eledelt, hogy mindenki megerősödhöz jusson: Tehát vizsgálja meg magát az ember és úgy egyék ebből a kenyérből, és igyék ebből a kehelyből.¹⁸⁾ Nemde ez a mindenkor erőt nyújtó eledel. Akit az assisii Szent is oly áhitattal vesz magához, s végrendeletéből vett szavaival kifejezi óhaját, hogy felszentelt pap lakjék vele, hogy az ő kezéből vehesse a bátrak Kenyerét. Ez a táplálék, amelytől megerősödvé rohamra indulnak a krisztus-követők, ez az áldozat, amelyben engesztelést nyújtanak Istennek, ez a tökéletesség köteleke, mely mindannyiunkat egyesít a Fejjel, s lesz az egész emberiség egy Krisztussal az Istennek méltó dicséretet nyújtva, amint egy áldozatot képez a nagy szent Ostya a kis szent Ostyákkal!...

Arisztotelesz is tanított. Szokratesz is alapított iskolát, Plátónnak is voltak követői, de ők nem tudtak oly közel jutni hozzánk, mint a tarzusi sátorkészítő, vagy az assisii posztókereskedő fia. Miért nem hagyták őket a feledés homályában, vagy hogyan tudták magukhoz és kemény áldozatot követelő életnormáikhoz édesgetni követőiket? Egy a felelet: a Szentlélekisten bölcsesége szólt általuk és működött tanítványaikban. A megvilágító Lélek, az Eucharisztiahoz vezető Lélek, a szenteket nevelő Lélek vezette őket. Nekik jutott osztályrészül felnyitni az életszentség lepecsételt könyvét. Szent Pál így szól híveihez: «Hogy fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljetek az Istennek egész teljességével.»¹⁹⁾

Ezerkilencszáz év magaslatáról nézek vissza a damaszkuszi Vakra, s hétszáz év távlatából fordítom kegyeletes tekintetem a tüzes vassal gyógyított szeráfi Szembajosra: alázattal rebegek hálát az Úrnak, hogy általuk tette látóvá a világot. Áhitattal olvasom életük történetét s benne a sok szenvedést és betegséget; meghatódottan mondok köszönetet az égnek, hogy életszabályaik révén vezet tökéletességre a Szentlélek!

Fr. Lipót O. F. M.

¹⁷⁾ I. Kor. XI. 24.

¹⁸⁾ I. Kor. XI. 28.

¹⁹⁾ El. III. 18—20.

FELHASZNALT IRODALOM:

- Fr. Prat S. J. La Théologie de Saint Paul. Gabriel Beauchesne Paris 1925. Tom. I. II.
 Dr. Radó Polikárp: A kereszténység szent könyvei. II. Újszövetség.
 Hadrianus Simón: C. SS. R. Praelectiones Biblicae N. T. Vol. II. Marietti. 1930.
 A kisebb testvérek rendszabálya. Az erdélyi szerzetes tartomány előjárósága. Kluj. 1925.
 P. Jacobus Heerinecx O. F. M. Introductio in Theologiam spiritualem Asceticam et mysticam. Marietti. 1931.
 PP. Gemelli—Takács O. F. M.: Franciskánizmus. Vác. 1933.
 P. Séverin Rubéric O. F. M. La Voie D Amour. Paris, Charitas. 1927.
 Dr. Gálos L.: A Szentlélekisten. Szt. István-Társ. 1934.

Az egyediség elve a ferences bölcseletben.

Amióta XIII. Leó pápa Szent Tamást választotta a keresztény tudományok égi pártfogójává, a ferencesiskola, mint az ágostonos hagyományok művelése folytán Szent Tamástól sok kérdésben elhajló tanítás képviselője, a csatát vesztett fél harcképtelenségében látszik feltűnni, mely már csak a történelem lapjain érdemel megemlékezést. Pedig nem egészen így áll a dolog. Szent Tamás elismerése, mellyel ő biztosan elirányító és követendő tekintély lett a keresztény gondolkodásban, azért történt, mert a világ egész megértésében a szaktudományi és filozófiai részletkutatásokkal meg nem elégedő emberi elme feltartóztatlanul előtörő vágyakozása a szintézis, az egységesítés után nála elégül ki a legtökéletesebb fokban. Ez azonban még egyáltalán nem jelenti, hogy ezzel az igazság felkutatásának a katolikum keretein belül fekvő többi útjai egyszersmindenkorra lezárultak. Ha az Egyház ilven tilalmat állítana fel, az ellentétek által adódó fejlődés lehetősége előtt csapná be az ajtót s nem egy tomizmussal megmagyarázhatatlan kérdés megoldását fojtaná csirájába. Szent Tamás kitüntetése az ő tanítását a többi rendszer fölé emelte s mintegy uralkodóvá tette, de nem tiltott el más irány követésétől s kiváltképpen nem tiltott el az ágostonos hagyományok ápolásától, melyek magának az Angyali Tanítónak is részben nevelői és mesterei voltak. Általában a nagy skolasztikusok között egyet sem találunk, aki az ágostonos-ferences eszmék teljes mellőzésével gondolkodott volna.¹⁾ Nem szabad tehát e hadállásokat feladnunk mindaddig, amíg reményt nyújtanak arra, hogy a lét legmélyebb titkainak fejtegetésében egy lépéssel is tovább segítenek.

Ezen az alapon áll a ferencesiskola legújabban szép lendülettel megindult munkássága, melyről B. Jansen S. J. így ír: «Napjainkban a tomizmus virágzása mellett nagy jelentőséget képvisel a ferencesiskola kutatása és tudományos tevékenysége. Sajnos, még eddig csodálatraméltó, igen kiváló tudósok előtt is ismeretlen, kézírásban levő kincseket nem értékcsökkentek. A ferences gondolkodók valóságérzékükkel, a tapasztalati elemek ápolásával, a matematika megbecsülésével, kritikai beállítottságukkal, az aktívizmus hangsúlyozásával, a szabadakarat önmeghatározásának kiemelésével arra hivatottak, hogy eltüntessék más iskolák egyoldalúságait s az újabbkeletű irányok helyes elveinek felkarolásával elősegítsék a skolasztika és a nem-skolasztika közti ür áthidalását.»²⁾

Íme, a ferencesiskola hivatása! Szóban forgó kérdésünk, az egyediség elvének problémája igazolni fogja e hivatás betöltését s egyben rámutat a ferences gondolkodás metafizikai és ismeretelméleti állásfoglalásának értékére.

Rövidre fogva a szerteágazó mellékkérdéseket, témánk lényege ez: hogyan lesz az egyetemes fogalom egyedivé? Példának okáért az «ember» fogalom, hogyan tagozódik oly különféleképpen az egyedekben? Mert nyilvánvaló, hogy az egyes egyedek lényeges különbséggel vannak egymástól elhatárolva. Kovács István és Molnár József lényegesen különböző

1) Wissenschaft und Weisheit. 1934, I. S. 3.

2) Stimmen der Zeit. 1926. III. S. 265.

egyénségek hordozói. Mi tehát az egyediség alapja? Más szóval: mi az a valóság, mely az egyetemes fogalomhoz hozzájárulva egyedi dolgot eredményez?

Erre a kérdésre először Aristoteles adott feleletet. Platonnál hiába kutatunk e probléma megoldása után, mert nála az önmagában fennálló, érzékfeletti lények, az egyetemességek (mint ő mondja: az ideák) a folytonosan változó világban sohasem vesznek részt. Azért ez a világ csak árnyékvilág az ideavilággal szemben s igazi értelemben vett létel sem rendelkezik. Ilyen valóság szemlélet mellett az érzéki létezők realitását nyomatékozó egyediség elve számba sem jöhet. Aristoteles ellenben az egyetemességet már magába a dologba helyezi s így reálisabb álláspontra helyezkedve föltett kérdésünkre adhat feleletet. Szerinte az egyedi valóságoktól függetlenített egyetemesség, mely más szóval a dolog immanens formája, az anyag hozzájárulásával lesz egyedi létezővé. Aristotelesnél tehát az egyediség elve az anyag, s ezt ő így foglalja szavakba: az egységnek az idea (az egyetemesség), a határozatlan sokféleségnek a matéria az elve.³⁾ Gondolati rokonságba hozható ezzel a megoldással Boetius felfogása, aki a járulékból jelöli meg az egyediség alapját. E szerint a konkrét egyedi valóságokat a különféle járulékok határolják el egymástól.⁴⁾

Igy állt az egyediség problémája, amikor a XIII. század első felében a ferences bölcselet bontogatni kezdte szárnyait. Itt elsősorban Halesi Sándorról szólunk. Ő úgyszólván az egymásutánosság egyik kezdője, úgyszólván mint iránymutató, de a kérdést végérvényesen el nem döntő úttörő, elsőnek említendő a ferences bölcselek között.

A Doctor Irrefragabilis az angyalok személynységéről tárgyalva visszautasítja Aristoteles és Boetius egyediségéről szóló tanát. Ami a matériát illeti ugyanis, ez nem lehet más és más az angyalokban, mint ahogy arany, vagy ezüstből készült gyűrűről beszélhetünk. Az elhatárolás elve ezért nem lehet a matéria. Hasonló az eset a járuléknál, mert semmiképpen sem lehet megengedni, hogy a tökéletes angyali természet, időre, házára és más efféle járulékokra rászorul.⁵⁾ A járulékok az embernél sem egyedítő elvek, pusztán az egyedek felfoghatóságának jelei.⁶⁾ Továbbá a matéria testisége alapján osztható: de a felosztás máshonnan jön, mint az oszthatótól, tehát az anyag nem lehet a felosztás princípiuma. Azonkívül, ha az anyagban testisége alapján részreosztás van, a felosztás a forma alapján lesz, mivel a testiség már forma az anyagban. De abban az esetben, ha csak a matéria volna a sokaság alapja, végeredményben minden egy lenne a forma szerint, mert midőn az egységnek a forma, a sokaságnak a matéria a lelke, a matéria által létrehozott sokaságban

³⁾ Ueberweg-Geyer: Die patristische und skolastische Philosophie. Berlin, 1928 S. 433.

⁴⁾ R. Messner: Das Individuationsprinzip in skolastischer Schau. Wissenschaft und Weisheit, 1934, I. S. 9.

⁵⁾ Summa Theologica, II. num. 109, ad 2. p. 144.

⁶⁾ I. num. 337, sub Respondeo, p. 500: Socrates et Cicero suis singularibus proprietatibus et accidentibus singulares et numero plures cognoscuntur.

⁷⁾ II. num. 54, p. 65a.

a forma is érvényesítené a maga egységesítő erejét s így mindent egyé alakítana, aminek a létezők sokfélesége határozottan ellentmond. Innen következik, hogy nemcsak a matéria, hanem a forma is okozója a dolgok sokaságának.⁷⁾

Az angyalokra, az isteni személyekre, s az emberre vonatkozólag úgy állapítja meg az egyediesítés okát, amint azt Szentviktori Richárd «De Trinitate» című könyvében lefektette. Személy a személytől vagy minőség, vagy származás, vagy mindkettő révén különbözik. A minőség akkor ad különbözőséget, mikor az eredet egy és ugyanaz s az egyedeknek mégis saját szubsztanciájuk van. A sok szubsztancia ugyanis megmagyarázhatatlan különféleséget teremtő minőség, vagyis forma nélkül. Amikor tehát a létezők származás szerint nem különböznek egymástól, mint pl. az angyalok, akik ugyanazon módon Isten teremtése útján veszik kezdetüket, az egyediség szempontjából a minőség a mérvadó. Származással az isteni személyek között jön létre különbség s ez nem is ellenkezik Isten lényegével. Származás és minőség szerint különülnek el egymástól azok a létezők, melyeknek egyedi és saját szubsztanciájuk van s a mellett különféle származásúak is. Ez az eset áll az emberre.⁸⁾ Mivel a minőség vagy maga a forma, vagy legalább is a formától ered s a származás a matériát képviseli, az emberben a matéria és a forma lesz az egyediesítés tényezője.

Mindennek okát a matéria-formatanban kell keresnünk. Abban meggyezik bölcseletünk Aristotelessel, hogy a természetben minden lényt anyagból és formából összetettnek tart. A matéria-tanban azonban tőle eltérően Szent Ágoston vezetésével azt vallja, hogy az anyag nem pusztán elvont értelemben vett határozatlanság, lehetőség, hanem magában véve is valóságos létiség, bár léttartalmi csekélyisége miatt utolsó a létezők sorában, azért csak létező, mely a forma befogadása utáni vágyat hordozza magában.⁹⁾ Ezen az alapon már most módjában áll az egyediség problémájának megoldását más irányba terelni. Ha ugyanis a matéria nem pusztán képtelenség, hanem a létiség valamelyes fokán áll, nincs szükség arra, hogy az egyediesítést külső tényezőkkel oldja meg, mert az anyag nem gátolja az egyed értékesebb létének kialakulását. Azaz: *kezére jár az egyediségnek a szubsztancián belüli megoldása s ezért mondja, hogy a konkrét értelemben vett matériából és formából keletkezik a testek egyedisége.*¹⁰⁾ Ezzel, ha nem is adott végleges megoldást, a kérdés eldöntéséhez mindenesetre hozzájárult, mert a megoldáshoz mellőzhetetlenül szükséges kiinduló pontot hagyott hátra utódainak. Most Scotusra gondolunk ugyan, akinek tanításában oly szerencsésen megtermékenyült Halesi Sándor gondolata, de még előzőleg Szent Bonaventúrára kell kitérnünk, mert ő sem hagyta érintetlenül az egyediség problémáját.

A nagy szeráfi Tudós kifejezetten Halesi Sándor folytatójának vallja magát.¹¹⁾ Kijelentése feddi is a valóságot. Bölcselete nem pusztán receptív jellegű s nem merül ki mesterének szolgálai követésében, hanem igenis teremtő erejű, mely jelentős eredményekről adhat számot.

8) I. num. 315. Solutio, p. 46a.

9) I. num. 116. ad 2. p. 183.

10) I. num. 337. sub Respondeo, p. 500a: «Diversitas universalis et particularis est secundum diversitatem formae et materiae.»

Aristoteles időtlen értéket képviselő gondolata a hilemorfizmusról az ő metafizikájában is alap. természetesen a rajta már megejtett módosítással. Az anyagot és a járulékot, mint az egyediség okát elveti, de elveti a formát is.¹²⁾ nem követve itt Szentviktori Richárd nyomdokaiban járó mesterét, aki ezt az angyaloknál az egyediség okának tekintette. A forma ugyanis csak általános természetet kölcsönözhet, bár megvan az a képessége, hogy több egyedben valóságos legyen. Az a kérdés most, hogyan történik ez? Megoldása szerint *a matéria és a forma összekapcsolása valósítja meg az egyediség létrejöttét.*¹³⁾

Ha felvetjük már most Bonaventúranak a kérdést, hogy mi tulajdonképpen az egyediség elve, azt válaszolja, hogy ez semmi esetre sem lehet valami egyedén kívül fekvő tényező, mert az egyediség a dolog belső alkotó elemei által már adva van. Nem lehet külön sem a matéria sem a forma, csak a kettő együttvéve, egymással egységet alkotva tehet ki egy konkrét egyedi valóságot. Az sem állítható, hogy az egyediség inkább jön a matériától, mint a formától, vagy megfordítva. Az egyed ugyanis mint olyan egy «hoc aliquid», s itt a «hoc» a matériától, az «aliquid» a formától származik.¹⁴⁾ Az egyediség tehát a teremtményeknél kettős elvből táplálkozik.

Feltétlen megemlítendő még, hogy mivel ez az egyediség nem járulékból, hanem a lételvek tényleges összekapcsolásából ered, ezért magában véve szubsztanciális természetű. Fejtegetéseiben a szétválasztás kettőt jelent: egyediesítést s ennek következtében megkülönböztetést. Egyediesítés akkor áll be, amikor a létprincípiumok egymással összekapcsolódnak s egyedet, szubsztanciát alkotnak. Ezzel egyidejűleg fellép a minden mástól elválasztott és megkülönböztetett lét, de ez már csak kíséri a szubsztanciát. Ezért pusztán járulékos jellege van.¹⁵⁾ Ezzel Bonaventúra az egyedi valóságok különös megbecsüléséről tett tanúságot.

Ez a meggondolás fűtötte már Halesi Sándort is, amikor elvetette az anyagot és a járulékot, mint egyediesítő elveket s a probléma megoldását a szubsztancia keretei közé igyekezett szorítani. Bonaventúra ezt az eszmét az egyediségnek a matéria és forma egyesüléséből való levezetésével s ennek az elvnek az angyalokra való kiterjesztésével határozottabban kifejtette és kibővítette. E gondolatot mégis Duns Scotusnak sikerült legmélyebben kiaknáznia. Rendkívül éles kritikai érzékétől vezetve átvette Halesi Sándor és Bonaventúra kiindulási pontját, de azt jobban nyomatékozta és lélesekben kidolgozta. Ami Scotus és ferences elődei között első

11) S. Gilson: Der heilige Bonaventura. Hellerau, 1929. S. 19.

12) Opera Omnia: 2 sent., dist. 3, p. 1, art. 2, q. 2; U. o. q. 3: «Quomodo enim materia, quae omnibus est communis, est principale principium et causa distinctionis, valde difficile est videre. Rursus, quomodo forma sit tota et praecipua causa numeralis distinctionis valde difficile est capere, cum omnis forma creata, quantum est de sui natura, nata sit habere aliam similem, sicut et ipse Philosophus dicit etiam de sole et luna esse».

13) U. o.: Tertia positio est satis planior, quod individuatio consurgit ex actuali coniunctione materiae cum forma, ex qua coniunctione unum sibi appropriat alterum.

14) U. o.

15) 1 sent., dist. 3, p. 1, art. 2, q. 2. Conclusio.

tekintetre ellentétnek látszik, alaposabb vizsgálat mellett ugyanegy gondolat, az *egyedértékelés különböző fejlődési fokokban való megvilágításának bizonyul*. Evégből lesz Scotus elmélete tüzetesebb vizsgálódásunk tárgya.

A Doctor Subtilist tanításának kifejtésénél a skolasztikus módszer, de főként egyéniségének kritikai beállítottsága elsősorban az előző tanítások megbírálására készíti. Mindenek előtt az akkoriban éledni kezdő nominalizmuson vág eret. E téveszmékben gazdag irányzat szerint szóba sem jöhet az a kérdés, hogy hogyan lesz az egyetemes fogalom egyedivé, mert az egyetemes fogalom minden tárgyi alapot nélkülöz. Nem más, mint fikció. Már pedig ez lehetetlen, mert így talajtalanná válnék az egész metafizika s általában minden tudomány, mely általános fogalmakkal dolgozik. Továbbá a nominalizmus, mikor feladja az egyetemes fogalmak reális létét és azt állítja, hogy a valós rendben csak egyedek léteznek, ellentmondásba keveredik, mert ezzel elfogadja az általános megismerését.

Nem állja meg a helyét Genti Henrik állítása sem, aki egyediesítő elvül negatívumot vesz fel. Az egyediség következtében ugyanis ellentmond az egyednek az, hogy több részre felosztódjék. Mivel pedig ilyen ellentétet pusztá tagadással nem lehet felállítani, ezért valami negatívum egyediesítő elvnek nem felelhet meg.¹⁷⁾

Boetius véleményébe ott csúszott be hiba, hogy a járulék már föltelcezi a szubsztanciát. A járulék ugyan minősítheti a szubsztanciát, de számbeli, lényegi egyediséget nem kölcsönözhet neki. Ugyanez a fonákság leledzik abban a felfogásban, mely a mennyiséget emeli egyediesítő méltóságra.¹⁸⁾

Szembe helyezkedik azzal az elmélettel, hogy a matéria, vagy a forma, vagy ezek összetétele egyediesít. A matéria t. i. magában véve meghatározatlan; csak meg nem határozott és meg nem különböztetett alap lehet, mert még általános természet úgyszintén a forma és az összetétel is.¹⁹⁾ Ezek után Scotus már csak önmagához marad következetes, ha visszautasítja Szent Tamás egyediség-elvét, a mennyiségileg határolt anyagot. Megoldása annál inkább elejtendő, mert külső tényezőkkel akarja biztosítani az egyediség létrejöttét.²⁰⁾

E tanítások megcáfolásának irányító gondolatai előrevetítik Scotus megoldásának körvonalait. Elsősorban szükség van az egyediség pontos meghatározására. Egyediség, vagy számbeli egység alatt nem valami határozatlan egység értendő, amilyen egysége bárminek lehet a spéciesben, hanem egy meghatározott egység, amelyet lehetetlen több alárendelt részre osztani s amely minden más egyedtől reálisan különbözik. Ennek az egységnek az alapja *egy pozitív létmozzanat, mely a spécieshez hozzájárulva*

16) Ox. 2. d. 3. q. 1. n. 2.

17) Ox. 2. d. 3. q. 2.: Negatio tollat potentiam proximam ad agere et pati, non tamen ponit formalem repugnantiam illius entis ad aliquid.

18) B. Columbus Niciensis: Novus cursus philosophicus Scotistarum. Lugduni. 1669. p. 861.

19) D. Scaramuzzi: Duns Scoto summa scelta di critti coordinati in dottrina, «Testi Cristiani» p. 104.

20) R. Messner: i. m. 14.

*egyedet alkot.*²¹⁾ Itt van a látszólagos ellentét Scotus és elődei között. Halesi Sándor és Bonaventúra ugyanis a matériától és a formától, illetőleg ezek összetételétől származtatják az egyediséget. Am Scotus így okoskodik. Az összetétel nem rendelkezik olyan létmozzanattal, hogy ennek révén határozott «ez» volna, mert még általános természet. Hasonlóképpen a matéria sem zárja magában azt a létmozzanatot, amellyel létezése tulajdonképpen meg volna határozva. Ugyanez áll a formára is. Tehát az egyediesítő létmozzanat nem lehet a matéria, vagy a forma, vagy ezek összetétele, amennyiben ezek általános természetet hordoznak. Ez az *egyediesítő létmozzanat a létező utolsó valósága*, mert bármely általános és meghatározható dolog még felosztható több formailag különböző valóságra.²²⁾

Scotus tehát különbséget tesz a dolog és realitásai között; dolog alatt mindig valami konkrétumot ért (anyag és forma, test és lélek, állag és járulék), valóságok alatt pedig az illető egyed metafizikai mozzanatait. (jószág, igazság, eszesség, állatiság, egyediség, általánosság). Ezek a valóságok az értelem szerint nem lehetnek azonosak pl. az emberben egyediség és általánosság, eszesség és állatiság, a valósrendben azonban egybeesnek. Elménk tevékenysége folytán a róluk szerzett fogalomnak formalitás a neve.²³⁾ Platonban tehát vannak általánosabb (nemi és faji) formalitások és van egy új formalitás (platonság), mely őt Platonná teszi. *Ez az új formalitás az egyediség elve*. Nem szabad azonban ezt az új formalitást úgy felfogni, mint egy dolgot, mely az általános természethez, mint egy másik dologhoz hozzájárul, hanem mint egy valóságot, mely a species valóságát gyarapítja. Ez a formalitás nem valami külső tényező, hanem maga a dolog valósága, ez-volta. Így sikerült Scotusnak a szubsztanciális összetételt oly szerencsés módosulással gazdagítani, hogy megmaradhatott ennek keretein belül, bebizonyítva ezzel, hogy *az elődei által kijelölt úton jutott új megoldáshoz!*

Bölcselnök ezt az új elvet az egyed tagozhatatlanságából és reális különbözőségéből vezeti le a következőképpen. Hogy az egyed tovább már nem osztható, annak végső okát egy új létmozzanatnak, egy pozitív határozottságnak az általános természethez való hozzájárulásában kell keresnünk. Meggondolása arra az elvre támaszkodik, hogy *«unum et ens convertuntur»*, vagyis hogy minden egységnek egy létiség felel meg. Amint az általános természet egysége követi az ő létiségét, hasonló az eset minden más egységnél. Az egyednek az egysége egészen új, számbeli egység, ellentmond neki a felrészelés, nem olyan, mint az általános természet egysége, mely

²¹⁾ Ox. 2. d. 3. q. 2. n. 4.: «Concedo, igitur conclusionem istarum rationum, quod necesse est per aliquod positivum intrinsecum huic lapidi tanquam per rationem propriam repugnare sibi dividi in partes subiectivas et illud positivum erit, quod dicitur esse per se causa individuationis».

²²⁾ Ox. 2. d. 3. q. 6. n. 15.: «Ista entitas non est materia, vel forma, nec compositum in quantum quodlibet istorum est natura, sed est ultima realitas entis, quod est materia vel quod est forma, vel quod est compositum, ita quod quodlibet commune et tamen determinabile adhuc potest distingui, quantumcumque sit una res, in plures realitates formaliter distinctas, quarum haec formaliter non est illa. Sed haec est formaliter entitas singularis et illa est entitas naturae formaliter.»

²³⁾ Schütz: A klasszikus ferences theológia. Bp. 1927. 22.

még egyedekre bontható, tehát csak reális egység s így egyedek egysége az az «unum et ens convertuntur» alapján új létiséget követel. Ezzel megtörtént az egység belsőleges megoldása, mert az új létmozzanat az általános természethez járulva számbeli egységet alkot. Ez az egység az egyed további oszthatatlanságának az alapja.²⁴⁾

Az egyedek reális különbözőségének oka szintén egy pozitív létmozzanatnak az általános természethez való hozzájárulásában keresendő. Az egyedek ugyanis az általános szerint nem különbözhetnek egymástól, tehát kell, hogy a nyilvánvaló reális különbség valamilyen realitásban gyökereszk, mely az általános természethez hozzájárulva reálisan különböző egyedet eredményezzen.²⁵⁾ Ezt a pozitív létmozzanatot találoán nevezték a későbbi skotisták *haecceitásnak*.²⁶⁾

A kérdés tisztánlátása és helyes megismerése szempontjából feltétlen szükséges a haecceitás és a spécies közti viszony megvilágítása. A két formalitás között nem lehet reális különbség, mert ez a különbség fizikailag szétválasztható egyedeket eredményez. A nemi, faji és egyedi formalitások pedig a valóságban azonosak. De nem lehet a különbség észbeli sem, mert e megkülönböztetés révén semmi pozitív újdonság nem jön létre, már pedig a haecceitás olyan mozzanatot tartalmaz, mely a fajiságban nincs meg. A különbséget Scotus *formálisnak* mondja, hogy ezzel a konkrét egyedeket alkotó, egymástól szétválaszthatatlan formalitásokra rámutasson és igazolja a valóságtól vezetett értelem tevékenységét.²⁷⁾

Hogy az egység elvét még közelebről és szemléltetőbben meghatározzuk az *arbor Porphyriana-t* vesszük igénybe. Ha itt a faji különbséget hozzáadjuk a nemhez, megkapjuk a fajiságot. Például, ha az «állat» fogalomhoz hozzáadjuk az «eszesség» faji különbségét, embert, fajiságot alkotunk. Így az egyedi különbség is. Ha ezt hozzáadjuk a fajisághoz, egyedet képezünk. Példának okáért, ha az «ember» fogalomhoz hozzátesszük a «platoniság» egyedi különbségét, Platont fogjuk megkapni.²⁸⁾

Íme, Scotus zsenije mily remekül kiegészítette az *arbor Porphyriana-t*; mely eddig a fajisággal lezárulva csonkán állott! Óvé a babér, hogy ezt a hiányt kitöltötte s az egyedeknek értékszerinti megkülönböztetésükkel megfelelő helyet biztosított a lét hierarchiájában!

Az egység megoldásának kialakulását főbb vonásaiban ezzel meg is rajzoltuk. Megbocsáthatatlan mulasztást követnénk el azonban, ha fejtegetéseinket most befejeznénk s e megoldás messzire kiható jelentősége fölött szemet húnynánk. Látnivaló ugyanis, hogy az egység elve metafizikai alapelveken épül ki. Amikor pedig Scotus e problémát sikeres megoldáshoz segítette, e megoldásnak nemcsak önmagában van értéke, hanem abban is, *hogy igazolja azokat a metafizikai meglátásokat, melyek ennek*

24) R. Messner: i. m. 16.

25) U. o.

26) U. o. 17.

27) Ox. 2, d. 3, q. 6, n. 15.: *Nec possunt istae duae realitates esse res et res, sed ita possunt esse realitas, unde accipitur genus et realitas unde accipitur differentia, ex quibus realitas specifica accipitur, sed semper in eodem, sive parte sive toto, sunt realitates eiusdem rei formaliter distinctae.*

28) R. Messner: i. m. 18.

az eredménynek építőkövei voltak. Itt elsősorban a materia-formatant említjük. Hogy Aristoteles és Szent Tamás tanításai az egyediség körül nem tudnak kielégíteni, annak oka matéria-formaelméletükben rejlik, mely más megoldási lehetőséget nem nyújthat. Scotus viszont e tanban elődeitől oly örökséget kapott, hogy neki a formalitások kibontásával sikerült a kérdést végérvényesen nyugvópontra juttatni. De amikor e tényt elkönyveljük, egyúttal a matéria-formatant is el kell fogadnunk, mely módot és lehetőséget nyújtott a kérdés tetőalávonásának befejező munkájához.

Scotus egyediség-elve abból a szempontból sem képvisel kisebb jelentőséget, hogy ismeretelméletét könnyeddé és gördülékennyé teszi. Ezzel például már Szent Tamásnál nem találkozunk. Nála tudvalevőleg az emberi ismeret tulajdonképpeni tárgya az érzéki valók lényege. Amde az értelemről megragadott lényeg általános fogalom. Miképpen történik hát az egyedek megismerése? E szorult helyzetben, azt a megoldást adja, hogy az egyedeket indirekt úton, visszaelmélés segítségével ismerjük meg. Sladeczek e kérdésben Szent Tamásnál bizonyos fejlődést észlelt; szerinte Szent Tamás későbbi írásaiban már elhagyta a visszaelmélést és azt tanította, hogy az értelem a legelső tudatos aktusban ismeri meg az egyes tárgyakat.²⁹⁾ Ez is magyarázza, hogy magát Szent Tamást sem elégitette ki az imént vázolt elmélet. Scotusnál ellenben értelmi ismeretünk közvetlen és megfelelő tárgya nem a dolgok lényege, hanem a lét a maga egész terjedelmében. Mivel az egyed pozitív léttartalmánál fogva szintén létiséget hordoz, ez is az ismeret közvetlen és megfelelő tárgya lesz. Az itt érvényesülő alapelv következtében, hogy a megismerhetőség föltétlen követi a létiséget,³⁰⁾ az értelmi ismeretnek minden egyes dologra ki kell terjednie.

Az egyed megismerésének előtérbehelyezéséből még nem következik az általános megismerésének mellőzése. Scotus szerint az egyedismeretben megragadja az értelem a fajiságot is, de ez csak *motivumként* szerepel az ismerőtevékenységben. Ebből tehát az következik, hogy *az egyes valók ismerete a legtökéletesebb ismeret*. Az tény, hogy mégsem ismerünk minden egyedet s a tudomány általános fogalmakkal dolgozik, nincs e felfogás ellen, mert abban leli magyarázatát, hogy ismerőerőnk fogékony-ságát a bűn állapota lényegesen megbénította s így legtöbbször képtelenek vagyunk a dolgok egyedi különbségéig elhatolni.³¹⁾ A faji különbsége! viszont minden nehézség nélkül felfoghatjuk. Ettől függetlenül a legtökéletesebb ismeret az egyed ismerete marad. Ezen az alapon vallja Scotus, hogy Isten is ilyen ismerettel rendelkezik. Még elgondolni is merénylet volna Isten tökéletessége ellen, hogy a legtökéletesebb Lény az általánosból való visszaelméléssel jut az egyed megismeréséhez, mert ilyenekre nem szorulhat rá.

²⁹⁾ P. Fleig: Thomistische und skotistische Erkenntnislehre. Franzisk. Stud. 1935. 2. sz. 153.

³⁰⁾ Qq. in lib. 7. Met. q. 15. n. 4.: «Intelligibilitas absolutæ sequitur entitatem, . . . singulare totam entitatem quidditativam superiorum includit, et ultra hoc gradum ultimæ actualitatis et unitatis, quæ unitas non diminuit, sed addit ad entitatem et unitatem et ita ad intelligibilitatem.»

³¹⁾ P. Fleig: i. m. 154.

Scotus ezekkel a metafizikai és ismeretelméleti fejtegetéseivel egyetlen más bölcselőnél sem található becset és értéket kölcsönzött az egyedeknek. Sem Platon, sem Aristoteles, sem Szent Tamás nem tudták a személyiséget oly megheccsülésben részesíteni, mint ő, aki a személyiséget a haecceitas révén új tökéletességgel ékesítette. Ennek megfelelően alakult a világ berendezése. Isten először spécieseket hozott létre, de azért, hogy ezeket több különálló egyedekre tagozhassa. Scotus kifejezésével élve: «Isten önmaga jóságának közlése és boldogsága miatt teremtett egyedeket egy és ugyanazon spécies alatt.»³²⁾ Isten ugyanis, amikor mint önközlékenységének kimeríthetetlen tevékenysége áll előttünk, úgy tudja e törekvésének legtökéletesebb kielégítését megtalálni, ha jóságát minél több egyeddel közölheti, ha gazdagságát minél több személlyel megoszthatja.

Mily csodálatosan nagy megtisztelése az az embernek, hogy az isteni létben nyerhet részesedést! Más szóval, hogy sajátos módon Isten képmásává lehet, mert részben az ő tökéletességét viseli. Ezzel már kimondtuk az emberek lényeges különbséggel való elhatárolását. Mert amikor az ember más és más módon részesül Isten tökéletességében, egyúttal más és más meghatározást, szerepkört, hivatást is kap tőle, melyben senki sem hasonlít hozzá.³³⁾ Hogy e kézenfekvő ténnyel a haecceitas újabb megerősítést nyert, nem szorul bizonyításra.

Ezekkel a röviden vázolt gondolatokkal, melyeknek teljes kifejtése messzire vezetne, csak jelezni akartuk, mily mélységekre nyit rá az egyediség elve. Tanulmányunk keretei nem engednek további részletezést. De már a mondottak is visszautasíthatatlanul sürgetik azt az elismerést, hogy Duns Scotusnak a metafizikában nagy hiányt pótoló egyediség-elve az örökérvényű filozófia igazságai közül való.

Fr. Menyhért O. F. M.

³²⁾ R; Messner: i. m. 23.

³³⁾ Ox. 2. d. 3, q. 7, n. 10.

³⁴⁾ R. Messner: i. m. 25.

Ferencrendiek a japán missziók történetében.

Az Anyaszentegyház misszionáriusai számára új világ nyílt meg 1549. aug. 15-én, amikor Xavéri Szent Ferenc Kagoshimában Japán földre lépett. Katolikus pap eddig nem járt még itt, de annál többen lesznek ezután, akiknek szívében égni fog a vágy, szemükben lángolni fog a tűz, amikor olvassák Xavéri Szent Ferenc levelét, amelyben ezeket írja: „Amennyire én ismerem, Japán az egyetlen nemzet, amely rendületlenül és mindenkorra meg fogja őrizni a keresztény életszentséget, ha egyszer elfogadta azt.»¹⁾

A japánok térítését tehát a jezsuiták kezdték meg nagy hozzáértéssel. Szinte csodálatos, hogy a ferencesek ezideig még nem jutottak el Japánba. Pedig ez időben már a világ összes ismert helyein megtaláljuk őket: ott vannak Kínában, Indiában, sőt a Fülöp-szigeteken is, csak Nippon határait nem lépték még át. A XVI. század végén azonban a jezsuiták eredményein felbuzdulva ők is részt akarnak venni a japánok megtérítésében. 1583-ban P. Joannes Pobre, kínai misszionárius, Japánban járt. P. Pobre bűnbánó és askéta élete nagyon hatott a benszülöttekre. Alázatosságáért és egyszerűségéért nagyon megkedvelték s általa az egész Ferenc-rendet 1592-ben már több keresztény hitközség ferences misszionáriushoz akart hozzájutni. E célból kérvényt küldtek a Fülöp-szigetek előljárójához, hogy küldjön nekik franciskánus lelkipásztort, ki az evangéliumi igazságokra oktatná őket.

E szent, de nehéz feladatra P. Petrus Baptista vállalkozott. Mivel pedig ebben az időben a japánok és a Fülöp-szigetek spanyol kereskedői közt egyezkedések folytak, azért Gomez Perez Das Marinas, az itteni spanyol kormányzó fölhasználta a kedvező alkalmat és Petrus Baptista-t követségbe küldte a japán császárhoz. Természetesen a szentéletű szerzetesnek csak előnyére szolgált ez a kinevezés, mert így könnyebben juthatott be a felkelő nap országába.

Petrus Baptista 1592-ben három társával: Bartholomeus Ruiz, Franciscus a S. Michaelis de Parilia atyákkal, Gonsalvus Gaca testvérrel és Pereznek 1593. máj. 22-én kelt levelével el is indult a tengeri útra. Japánba ugyanazon hó 26-án érkeztek meg. Itt az akkor uralkodó Cabucondonos Tayco-sama fogadta őket kihallgatáson.

A ferencesek bejövetelében a jezsuita misszionáriusok jogséremlmet láttak, mert XIII. Gergely pápának 1585-ben kiadott bullája alapján Nipponban egyedül ők hirdethették az Evangéliumot. A többi szerzeteket a bulla kizárta onnan. Nem lehet tehát csodálkozni azon, hogy tiltakoztak a ferencesek letelepedése ellen. Csakhogy ők is kezükben tartották V. Sixtusnak 1586-ban kiadott meghatalmazó levelét. Ez világosan kimondja, hogy a Fülöp-szigetek provinciálisai szabadon gondoskodhatnak mind a Fülöp-szigetek, mind az indiai, mind pedig a többi szigetek (értsd: Japán) lakóinak megtérítéséről és lelkiüdvéről. Ily módon a ferenceseknek meg volt a joguk nemcsak Indiában és a Fülöp-szigeteken, hanem Japánban is az Evangélium hirdetésére.

A császári kihallgatás után a követség tagjai nem tértek többé vissza, hanem letelepedtek Miagiban.

¹⁾ Sebő I. dr.: Öt világrészen keresztül 174. lap.

Petrus Baptista előkelő spanyol családnak a gyermeke volt. San Stefano-ban, az avillai egyházmegyében született. Már fiatal korában belépett az ottani ferencesek kolostorába. 1583-ban előjárói a Fülöp-szigeteken levő misszióba küldték, ahol kerek tíz esztendőt töltött el fáradtságos munkában; innen került Japánba.

Bartholomeus Ruiz és Franciscus de Parilia szintén spanyolok voltak. Fr. Gonsalvus pedig Indiában született portugál szülőktől. Világi korban kereskedő volt s mint ilyen Japánban is többször megfordult. Ismerte tehát a vidéket, ismerte a népszokásokat, aminek most nagy hasznát vehette.

Alighogy letelepedtek Miagiban és környékén, az Úi szőlőjének a megműveléséhez fogtak: prédikáltak, kereszteltek, betegeket ápoltak, felkarolták a tehetetleneket. A hívek csakhamar teljes elismeréssel adóztak nekik, mert látták, hogy munkájukat egészen önzetlenül, pusztán felebaráti szeretetből végzik. A belpoklosok iránt tanúsított magatartásukat pedig egyenesen megcsodálták, mert a pogány japánok irtóztak még a belpoklos látásától is.

Mindezekkel az eszközökkel rövid időn belül nagyszerű eredményeket tudtak felmutatni. Kápolnát, sőt a betegek számára kórházat is építettek. Miagin kívül Nagasakiban és Osakában is létesítettek missziótelepet. Ugyanoda rendházat is építettek. A Ferenc-rendnek 1596-ban már három rendháza és több tagja volt a japán misszióban. Szépen és biztatóan haladt előre a munka. Azt lehetett volna hinni, hogy rövid néhány évtizeden belül katolikus lesz az egész birodalom... Hogyne, hiszen évenként ezekkel szaporodott a hívők száma.

De nem így történt. 1597-ben kitört a vihar. Óriási erejű tájfun volt ez, amely addig hanyta ide-oda a kis hajócskát, míg el nem nyelték a hullámok.

Tayco-sama kezdettől fogva ferde szemmel figyelte a keresztény misszionáriusok működését, mert a pogány papok állandóan azt hangoztatták a fülébe, hogy az európaiak eltérítik a híveket a régi istenektől. A régi vallással együtt a hazafias érzést is kioltják s veszedelmet hoznak a Japán birodalomra, mert az istenek megharagszanak és elpártolnak tőle. Tayco-sama elhitte a rágalmakat, mert a bonzok szóbeszédét megerősítette egy portugál (vagy spanyol) hajóskapitány könnyelmű és hazug elszólása, aki szerint az ő királya először papokat küld, akik előkészítik a talajt, azután katonákat, akik elfoglalják az országot.»²⁾

Ez és egyéb okok készítették a császárt arra, hogy már 1587. júl. 24 -25 közötti éjjel rendeletet adjon ki, amely szerint húsz napon belül minden jezsuitának el kellett volna hagynia az országot. A buzgó atyák azonban nem engedelmeskedtek az igazságtalan törvénynek, hanem bujdosva és álruhába öltözve folytatták működésüket.

Tayco-sama azonban nem volt az az ember, aki kegyelmezni is tudott volna. 1597-ben, amikor a ferencesek parancsa ellenére Miagiban templomot építettek, a császár annyira megharagudott, hogy hat ferencrendit, három jezsuitát és tizenhét világit elfogatott s börtönbe vetette őket.

²⁾ Sebő I. dr.: Öt világrénszen keresztül 175. lap.

Az első áldozatok között volt P. Petrus Baptista kommisszárius, Martinus ab Ascensione és Franciscus Blanco. Mind a három pásztor és mind a három spanyol származású. Továbbá Jézusról nevezett Fülöp akolitus, Gonsalvus s Franciscus de Parilia spanyol származású testvérek. A világiak ferences terciáriusok voltak. Ezek közt volt három, ki még a tizenötödik életévét sem töltötte be. A legfiatalabb volt köztük az alig tizenkét esztendő s Ibariki Lajos.

A hitvallókat Miagiban gyűjtötték össze, ahol mindegyiknek a bal füléből levágtak egy darabot.³⁾ Azután télnek idején Nagasakiba küldték őket, mely Miagitól néhány napi járásra van. Itt mind a huszonhatot keresztrefészítették s lándzsával átszúrták.

Amint függtek a kereszten, csodálatos szép esemény játszódott le. Petrus Baptista, aki a tér közepén volt fölfeszítve, intonálta a «Benedictus Dominus Deus»-t, amit aztán a többiek is vele énekeltek. Alighogy ez elhangzott, a fiatal Nangasachi Antal kezdte el a «Laudate pueri» kezdetű zsoltárt. Petrus Baptista, noha ő volt legközelebb a fiúhoz, nem hallotta az intonációt, mert közben elragadtatásba esett, azért az ifjú egyedül énekelte. De nem tudta befejezni, mert közben meghalt. A hívők és pogányok, akik körülvették a vértanukat, könnyes szemmel hallgatták a dicsőítő himnuszt.

A hősöket, akik Nipponban elsőnek tettek tanúságot Krisztus mellett, VIII. Orbán pápa «Salvator et Domini nostri Jesu Christi» kezdetű bullájával (1627 szept. 14.) boldogokká, IX. Pius pápa pedig 1862. pünkösdjén fényes ünnepek közepette szentekké avatta. Ünnepeik febr. 5-én van.

A vértanuk vére meghozta a maga gyümölcsét, mert egyre többen és többen lettek keresztényekké. Az üldözések is csak növelték a keresztények számát, így hát itt is beigazolódott Tertulián híres mondása: Sanguis martyrum semen est christianorum. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy 1601-ben már 750 ezer katolikus volt, holott az üldözések elején alig 200 ezer.

Az első kitörés után kissé elállt a vihar, mert Tayco-sama 1598-ban meghalt. Utóda, az alig tíz éves Fide Jori, nem bántotta a keresztényeket, sőt még védelmezte is őket.

A ferencesek e csendes időben rendkívül sokat dolgoztak. Iskolát nyitottak, templomot, kórházat építettek és sokakat nyertek meg a keresztény hit számára. Quanto, Yeno, Fushimi, Voxu-ban új állomásokat létesítettek. 1608-ban már kb. 34-en dolgoztak a misszióban.

A nyomasztó nyugalom azonban csak a készülöben levő rettenetes vihar előjele volt. Fide Jori, amint már említettük, nem bántotta a keresztényeket, de még gyenge és fiatal volt ahhoz, hogy nagybátyja, Izejás Dayfu-sama erős nyomásának ellenálljon, aki mindenáron ki akarta irtani a katolikusokat. 1612-ben Izejás megtiltotta a keresztény hitre való áttérést, a katolikus templomokat és missziónáriusházakat leromboltatta, a hittérítőket pedig száműzte. Már ebben az időben is többen vérükkel igazolták hithűségüket (1613.)

1614-ben a hatalomra törő Izejás Fide Jorit a halálba kergette.⁴⁾ Utána maga lépett a trónra. Rövidesen két esemény annyira felbőszítette,

³⁾ Rohrbacher: Histoire Universelle de l'Église Catholique tom. X. 471.

⁴⁾ Cantu C. Világtörténelem 395.

hogy véres bosszút esküdött a keresztények fejére. Az egyik az volt, hogy a ferencesek minden félelmet megvetve tovább hirdették az Evangéliumot. A másik, hogy az 1615-i polgárháború alkalmával a katolikusok (köztük két ferences és egy augusztinus) Fideyosihoz pártoltak, az ő hadseregével harcoltak Dayfu-sama fia ellen. A bosszú művét ő maga nem tudta ugyan végrehajtani, de végrehajtotta fia, Sogun-sama (Fide Tadda), aki apja halála után, 1616-ban lépett a trónra.

Sogun-sama meg is kezdte a kegyetlen üldözést, a véres mészárlást. Szinte versenyeztek a kínzóeszközök kitalálásában. Így tehát sok tízezerrel szaporodott a vértanuk száma. Közülük sokan tartoztak Szent Ferenc nagy családjához, mint áldozópapok, laikustestvérek, vagy pedig mint harmadik rendiek. Nehéz volna itt mindegyiküket felsorolni. Éppen azért megelégszünk azzal, hogy a Boldogok közül említünk néhányat. 1618. aug. 16-án szenvedett vértanuhalált Szent Mártonról nevezett B. János, 1622-ben pedig (a nagy vérengzés idején) Szent Annáról nevezett B. Richárd, Avillai B. Péter, B. Leó és B. Lukács. És hányan vannak, akikről senki sem tud semmit! Hiszen Sogun-sama csupán Nagasaki-tartományban kb. 40.000 keresztényt végeztetett ki. Mennyi lehet akkor azoknak a száma, akik az egész ország különböző tartományaiban haltak meg hitükért!

1622-ben Sogun-sama meghalt s örökébe fia lépett: Toxogun-sama (Jemitsi). Semmivel sem volt rokonszenvesebb, mint elődje, sőt talán még kegyetlenebb és ravaszabb. Az ő nevéhez fűződik a kereszténység kiirtása Japánban. Minden európaít távoltartott országától; az útszélekre hirdetőtáblát rakatott ezzel a felirattal: «Ameddig a nap süt a földre, addig keresztény ne merészkedjék japán földre lépni és tudja meg mindenki, hogyha akár maga a spanyol király, vagy maga a keresztények Istene szegné is meg ezt a parancsot, a fejével fog lakolni érte.»⁵⁾ Így a keresztények száma egyre csökkent. A hithirdetőket is csaknem mind kipusztították.

Mindezek után nem csodálkozhatunk, hogy a keresztények elkese-redésükben fegyvert fogtak szent hitük védelmére. A bátor föllépésért azonban kegyetlenül kellett lakolniok. A császári csapatok beszorították őket Ximo szigetén fekvő Simabara várába, amelyet 102 napig védtek, de végre is az ostromlóknak sikerült bevenniök a várat (1638. nov. 22.) holland kereskedőktől kölcsönzött ágyúkkal. A várban kb. 40.000-en voltak: ezeket mind lemészárolták. Egy szemtanu állítása szerint csupán egy menekült meg közülük.⁶⁾ Ezzel a japán kereszténység a legvégső szűk-ségbe került.

A misszionáriusok Toxogun-sama idejében rengeteget szenvedtek, sokat dolgoztak és munkálkodtak, mert nagyon kevesen voltak. E kor-szak kiváló és vértanu térítői a Ferenc-rend részéről a következők: 1623. dec. 5-én szenvedett vértanuhalált B. Galvez Ferenc atya. 1624. aug. 25-én a kiváló P. Sotelo Lajost, Japán utolsó felszentelt püspökét, ele-venen égették el. 1627. aug. 27-én Nagasakiban a Szűz Máriáról nevezett B. Ferencet tíz társával együtt végezték ki kegyetlen módon. Ugyancsak

5) Sebő I. dr.: Öt világrészen keresztül 176.

6) Sebő I. dr.: U. o. 179.

Nagasakiban 1628. szept. 8-án Szent Bonaventúráról nevezett B. Antal szenvedett vértanuságot tizenöt reudtársával együtt. 1632. szept 3-án Szent Magdolnáról nevezett B. Gábor és Hieronymus von Kreiz ontották vérüket hitükért. 1637-ben elfogták P. Gomez Lajost is, aki Spanyolországban született s miután belépett a rendbe, a Fülöp-szigetekre került s innen Japánba, ahol ezer és ezer veszély közepette térítette a pogányokat. Nyolcvan éves korában, május 30-án végezték ki. Ő az utolsó japán vértanunk, akit az Egyház boldoggá avatott.

Ha most összevetjük a japán Szent és Boldogok számát, meggyőződhetünk arról, hogy ez a misszió követelte a legtöbb áldozatot és a legtöbb vért a ferencesektől. Rendünknek összesen 95 vértanu-szentje és boldogja van. Ebből 68 Nipponban nyerte el a vértanuk koronáját. A 68-ból 25 az I. rendhez tartozott és 43 a III. rendhez, részben mint pap, részben, mint világi. Nemzetiségüket tekintve legnagyobb részben spanyolok és japánok voltak.

Ez azonban csak az oltárra emelték száma. Vajjon, mennyien lehetnek azok, akiket nem avattak boldogokká s akikről nem maradt ránk följegyzés! Hogy két millió vértanu közül (akik alig egy évszázad alatt haltak meg⁷⁾) mennyi tartozott a Ferenc-rendhez, nehéz volna megállapítani.

Ami 1638. után Nipponban történt, arról csak nagyon keveset tudunk, mert a császárok seími hírt sem engedtek kiszivárogni a birodalomból. Európaiak, sőt maguk a japánok is azt gondolták, hogy a katolikus hit már teljesen kiveszett. Ötven, száz év múlva a benszülötteket is csak az útszéli hirdetőtáblák emlékeztették arra, hogy valamikor régen náluk is voltak európaiak és keresztények. Maga a császár is ezt gondolta.

Pedig a kereszténység Japánban nem halt ki évszázadok múlva sem. Uarakamiban és a Got-szigeteken még kétszáz év múlva is voltak katolikusok. Több, mint két századon át őrizték, ápolták az igaz hitet, holott sem papjuk, sem templomuk nem volt, nem is lehetett. A gyermekeket az arra kiválasztott katechéták keresztelték és szüleik tanították a keresztény vallás legszükségesebb elemeire, akik azután a szívük mélyébe zárt igazságokat tovább adták utódaiknak. A szigetek lakói 200 éven át,⁸⁾ folyton vártak katolikus papot. Végre 1865. márc. 17-én megláthatták az elsőt Nagasaki városában.

1854-ben u. i. az amerikai flotta megjelent a japán partokon és ennek kényszerítő hatása alatt 1858-ban megnyílt Japán kapuja az európai kereskedelem számára. A kereskedelmi hajókkal együtt a hittérítők is átmentek a nyitott kapun. A kereszténység tehát ismét kezdett terjedni, de még mindig csak titkon, mert 1868-ban új rendelet jelent meg, mely kihangsúlyozta, hogy a kereszténységnek nevezett gonosz szekta terjeszkedése nincs megengedve. A katolikus vallás ennek ellenére is terjedt, mire újból kitört az üldözés, mely csak 1873. márc. 17-én szűnt meg, amikor a japán császár a külföld nyomására vallásszabadságot adott népének.

⁷⁾ P. Bitter Bruno S. J. (a tokiói kat. egyetem rektora) megállapítása szerint 90 év alatt két millió vértanu volt. (Szent Antal 1935. 383. o.)

⁸⁾ Sebő I. dr.: I. m. 177.

Innen számítjuk a japán missziók megújítását.

A ferencesek azonban a hakodatei püspök kérelmére csak 1907-ben telepedtek meg újból Kelet legvégső országában. A misszióterületet a Szent Erzsébetről nevezett thüringiai Provincia vállalta el. Ez év januárjában ki is küldött két Pátert Jokohamába, ahonnan Saporóba utaztak s itt kezdték meg nehéz, de áldásos tevékenységüket.

El lehet képzelni, mekkora munkát követelt ennek az új telepnek a létesítése. Mindent elülről kellett kezdeniök. Óriási nehézségekkel kellett megküzdeniök, így hát csak lassan haladt előre a térítés munkája. A nagy feladat láttára öt hónapra rá segítséget kaptak: egy Pátert és egy laikus-testvért. A kis család első előjárója P. Wenceslaus Kinold lett.

Alig hogy letelepedtek, hozzáfogtak a munkához. Legelőször is kápolnát és iskolát építettek. Itt többek között európai nyelvet is tanítottak. A kis épületnek oly számos látogatója akadt, hogy csakhamar szűknek bizonyult azok befogására, ezért hát 1909-ben megnagyobbították. Az új iskola látogatói közt bizony több volt még a pogány, mint a katolikus. Ugyanabban az évben Hakodate-Kameduban és Muraróban is építettek kis házikót és kápolnát, szegénységüknek megfelelően természetesen csak fából, amint P. Kinold írja 1909. okt. 17-én keltezett levelében: a testvérek «in parva et miserrima domo inhabitant.» A három telepen ekkor kb. 70 katolikus található.

A következő évben megszorodik a misszionáriusok száma: öt Páter, négy Fráter és két terciárius-pap dolgozik erejét megfeszítve a ferences telepeken. Kis kórházat építenek, melyben lehetőleg ingyen ápolják a betegeket, az aggokat és az elhagyatottakat. A benszülöttek nagyon megszeretik őket, mert a bélpoklosokkal szemben oly önfeláldozó szeretettel viseltettek. Ebben az időben már a francia ferences nővérek is ott vannak Kumamoto (Shimabarai öböl) bélpoklos telepén s szeretetükkel elhalmozák a szegény, tehetetlen élő-hullákat...

1911-ben Saporóban is megtelepednek; velük együtt ugyancsak ez évben a Szűz Máriáról nevezett ferences nővérek is s a leányok számára magasabb fokú iskolát nyitnak.

Bár misszionáriusaink szívük teljes odaadásával dolgoznak, mégis azt kell megállapítanunk, hogy a gyümölcs bizony csak nagyon gyéren mutatkozik. Ezt az állításunkat igazolja az a tény is, hogy 1912-ben is csak alig 300 katolikust lehetett összeszámlálni a három telepen.⁹⁾ Hogy miért terjed oly nehezen a kereszténység Nipponban, arra P. Kinold maga adja meg a választ 1912. máj. 12-én kelt levelében. Három okot jelöl meg, amely különösen gátolja az eredményes munkát. Első ok az, hogy a Port-Arthurnál kivívott győzelem túlságosan kevélyekké tette őket. A második az, hogy az állam kivette a felekezetek kezéből az elemi iskolákat. Ezen az alapon kivette a misszionáriusok kezéből az ifjúság vezetését s lehetetlenné tette a keresztény papság hozzáférkőzését a gyermekek szívéhez, ami ugyancsak hátráltatja a térítést. A harmadik az, hogy a benszülöttek semmit sem szeretnek, ami európai, ami külföldi. A katolikus vallást is úgy kezelik, mint idegen valamit. Még meg kell jegyeznünk,

⁹⁾ Act. Ord. 1912. évf. 210.

hogy a modern japán rendkívül materialista módon gondolkodik. A legtöbb japán nem látja meg a katolikus vallás természetfölöttiségét és úgy kezeli azt, mintha az is nacionális volna, mint volt eddig náluk a budhizmus.¹⁰⁾

Egyéb okokat is hoz, melyek hozzájárulnak még a japán missziók megnehezítéséhez. Ezekre azonban mi nem térhetünk ki e rövid dolgozat keretein belül. Ennek nem annyira a lakosság, a népfaj az oka, hanem általában az a körtünet, az a korszellem, amely az orosz-japán háború óta áthatja az egész társadalmat; a modernizálódás és Dai-Nippon¹¹⁾ eszméje.

A világháború ott is nagy zavarokat okozott, mint Európában. Az amúgy is szegény nép a szegénység legvégső szükségébe esett. A missziónáriusok ekkor sokat tehettek volna, de egyrészt a közlekedést nagyon megnehezítették, másrészt itthon is szükön volt kenyér, úgyhogy a missziókra csak kevesen gondolhattak. Meg is érezték missziónáriusaink ennek a hátrányát.

Mindazonáltal P. Kinold vezetése mellett állandóan serényen dolgoztak. A missziós területek száma most is szaporodott. Hakkoido, Szachalin és Kurili-szigeteken 1915-ben már tíz telep volt, amelyen 16 missziónárius dolgozott. Minden telepnek van kis kápolnája. Saporóban kis szemináriumot is találunk.

A japán ferences missziók ügye nagyot lendült azáltal, hogy a Congr. de Prop. Fide 1915. febr. 12-én kelt dekrétumában Saporóban apostoli prefektúrát létesített. Az első apostoli prefektusnak pedig P. Kinoldot nevezte ki. 1916-ban már hitbuzgalmi folyóiratot is indítanak, amely ott található sokszor a pogány családok asztalán is. 1918-ban már 1050 katolikust és 155 katechument számlálnak hitközségeink. 1923-ban Kagoshimában a kanadaiak vállalnak missziót. 1927-ben önállósítják magukat. 1929-ben Saporóban P. Kinoldot apostoli vikáriussá teszik meg. 1932-ben a fővárosban is megtelepszenek rendtársaink s magasabb fokú szemináriumot nyitnak. Ezek volnának a megújulás kiemelkedőbb eseményei. Most még a jelenlegi helyzetet vizsgáljuk az 1935-i statisztika alapján.¹²⁾

Dai-Nipponban összesen 3 missziótelepünk van. Saporóban (Vic. ap.) német ferencesek dolgoznak (Prov. Thuringiae). Kagoshimában (Praef. ap.) kanadaiak és Karafutóban (Missio sui iuris) sziléziai ferencesek működnek. A 3 telepen összesen¹³⁾ 80 szerzetespap, 23 laikustestvér és 80 nővér dolgozik. Ujonházuk, két kisebb és két nagyobb szemináriumuk van. Két kórházat és egy középiskolát is fönntartanak. A hitoktatásra szánt iskolákban 885 fiút és 450 lányt tanítanak a hit elemeire. A katolikusok száma 8700, a katechumeneké 810, a pogányok száma pedig négy és fél millió.

Végezetül még megjegyezzük, hogy Japánnak 85 millió lakosa van s ebből alig százezer a katolikus. E két szám összehasonlítása eléggé mutatja,

10) U. o.

11) Nagy-Japán.

12) Act. Ord. 1935. évf.

13) Az adatok mindig a három telep összességét jelzik.

hogy mekkora munka vár még ott a hithirdetőkre. A munka tehát sok, de sajnós, kevés a munkás; kérjük azért az Urat, hogy küldjön lelkes, kitartó munkásokat a japán misszióba!

Fr. Marcellin O. F. M.

FORRÁSMUNKÁK: P. S. M. de Cerretti: Annales Minorum tom. XXI. XXII, XXIII. — Rohrbacher: Histoire universelle de l'Église Cath. tom. X, XI. — Kazaly: Egyetemes Egyháztörténelem III. — Cantu Caesar: Világtörténelem XI. — R. P. Vascotti: Institutiones Hist. Eccl.-ae. — Acta Ordinis ann. XXIX—LIV. — Sebő I. dr.: Öt világrészen keresztül. — Wolkenberg A. dr.: A kat világmisszió könyve. — P. Schrotty P.: A ferences missziókról. — P. Steck—P. Unyi: A Ferenc-rend dicsősége. — P. Gabriel Schmidt ofm.: Franciskanisches Missions-Martyrologium. (Antoniusbote 1931. évf.).

Évek távlatából.

*Mállott falak, mohos sziklatömbök,
nyomasztó ködbe, feledésbe roskadt
tündér-várromok, néhány sugárkát
rátok is öntök...*

*Megtörpülve álltok. Kinek? Minek?...
Únott szépség vagytok, bús halotti maszk;
titeket már titán-álmodások
nem építenek.*

*Harsogó folyamok, szentek, szépek,
imahullámok: szűz-eleven vizek,
lassankint földszinig letarolnak,
mert hisz csak tépnek...*

*Segélykiáltástok nem ér hozzám...
Nem is fűt ifjú-kőborlások láza;
más követ hordok: új munkás vagyok
az Isten tornyán.*

*Porladjatok csak dacosan, büszkén!
Hörögő halódástok: diadalzene;
és csak kacagok, szentül kacagok
múlástok üszkén...*

*A felvörösülő hajnal tüze gyújt:
megmaradt roncsotok mind beledobom,
s leszek, ha kell büsharagú ember,
tüzes, megvadult:
de csapongó szívetek nem kell...!*

Fr. Béda O. F. M.

Szent Ferenc és az Eucharisztia.

Miként a mérhetetlen csillagvilág csodálatos rendszerének van egy központja, mintegy királya, amely fényét és éltető melegét a körötte hódolón keringő bolygókra is átsugározza, úgy a kegyelmi-rendnek is van egy középpontja, egy isteni napja, amely a lelkek bolygó seregét vonja búvkörébe, hogy őket éltesse, s az örökélet útjait számukra bevilágítsa: ez a titokzatos élet és fényforrás az Eucharisztia. Földi szemmel nézve csak igénytelen, kicsi fehér ostya, de a hit világánál, élő, szent valóság, amely a maga látszólagos kicsiségében is — mint gyújtó-tükör — egy pontba gyűjti össze mindazt a határtalan szeretetet, bölcseséget, jószágot és szépséget, amit a teremtő Isten valaha a mindenségbe öntött.

Ha ez az Eucharisztia, akkor egészen természetes, hogy Szent Ferenc Atvánk, ez a szeretettől lángoló Szeráf, is lovagja, sőt rabja lett a tabernákulum isteni Rabjának. Ferenc a Szeráf nem tud mást, csak szeretni, de azt tud igazán! Talán nem is annyira ő szeret már, mint lelkében az Isten. Gondolata csak Istenét és Megváltóját kereste. Akaratának és minden cselekvésének csak egy indítóoka volt: az elfeledett, a megvetett és nem szeretett Szeretet, akivel legközvetlenebbül az Oltáriszentségben találkozott.

«Ha Szent Ferenc az Üdvözítőről beszélt — mondja Felder — akkor elsősorban az Eucharisziára gondolt. Krisztusszolgálat, krisztuskövetése, krisztusszeretése azért volt oly bensőséges, olyan élő, mert azt nem egy térben és időben, távol álló Űrra, hanem közvetlenül a szentségi Jézusra vonatkoztatta. 1) Az Eucharisztia volt Ferenc vallásos életének központja. Ez nem is csoda, hiszen annit oly gyengéden szeretett: «A jászolt s a keresztet együtt találta itt, ahol isteni Mestere még most is élt és szeretett. 2)

A szentmisében a pap szavaira újra földre száll az Isten, s ilyenkor lelkében karácsonyi örömök zsongnak. De ugyancsak az oltáron látja leperegni a golgotai nagy tragédiát, s ha mélységes alázatosságában nem is tartja magát méltónak arra, hogy az oltárhoz lépjen, lelke érzelmei mégis összeolvadnak, nemcsak az áldozópap, hanem magának az önmagát feláldozó Isten-embernek érzelmeivel is. Azért a szentmise hallgatást csak tehette, soha el nem mulasztotta. Még a betegség sem akadályozhatta.

Volt ugyanis — miként a Tökéletesség tükre mondja — egy szent és kiváló pap (Benedictus de Pirato) aki Szent Ferencnek misét mondott, amikor betegen feküdt, mivel mindig, amikor csak tehette misét akart hallgatni, bármennyire beteg volt is. 3) Mikor elhangzottak az átváltás csodatevő szavai, alázat és félelem, de egyben mérhetetlen öröm töltötte be lelkét. Megtörtént újra a lenyűgöző csoda, amelynek láttára:

Reszkessen az ember, rendüljön meg az egész föld és vigadozzék az ég, mikor az oltáron a pap kezében van Krisztus, az élő Istennek Fia. 4) Kenyér-szinben rejtezett «Istene és Mindene» előtt, átszellemülten egyre hajtogatta: «Oh csodálandó magasztosság, oh bámulatos kegyesség! Oh fenséges alázatosság, oh alázatos fenség, hogy a mindenség Űra Istene,

1) P. H. Felder: Die Ideale des hl. Franciskus von Assisi. 50. l.

2) P. H. Felder: Die Ideale des hl. Franciskus von Assisi. 51. l.

3) Idézve: u. o.

4) Idézve: P. Molnár A.: A ferences szellem. 196. l.

Istennek Fia annyira megalázza magát, hogy a kenyér csekélyke szine alá rejtőzik üdvösségünkért.»⁵⁾

Ez a csodálatraméltó és fenséges, örökéletet adó, csekélyke kenyér mágneses erővel hatott lelkére és örökös vágygal töltötte el, hogy erejével töltekezzék, hogy egyék e kiválasztottaknak szánt kenyérből és igyék e szent Grál győzhetetlenné tevő szűzies borából. Ezt kérte naponként «miatyánkjában»: «Mindennapi kenyérünket: a te szerelmes Fiadat, a mi Urunk, Jézus Krisztust add meg nekünk ma, azon szeretet emlékére, megértésére és tiszteletére, amellyel irántunk viseltetett és mindazért, amit érettünk mondott, cselekedett és elviselt.»⁶⁾ Mariotti írja: «Szent Ferenc mindig oly forró szeretetet érzett a szentáldozat iránt, s előtte az a véghetetlen bőkezűség, melyet a mi Urunk mutatott a bűnösökkel szemben, mikor nekik étel alakjában hagyta drága testét és véré, oly fenséges tettnek tűnt fel, hogy mikor áldozott, annyira átváltozott a léleknek meg-részegülése folytán, hogy csodálatos volt őt nézni.»⁷⁾ Mindig olyan buzgón, tisztelettudón és áhítatba merülve közeledett a szent asztalhoz, hogy a lelkében égő isteni szeretet tüzét még a körötte állók is jól észrevehették. Szíve valósággal második tabernákulummá változott. Olyan szív-csere, olyan bensőséges egyesülés volt ez, amelyhez hasonlót a szentek életében is csak ritkán találhatunk. Ő igazán elmondhatta magáról a Nemzetek Apostolával: «Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem!»

Miként a mi táplálékunk és mi eggyé válunk, úgy e lelki táplálék, vagyis Krisztus testének vétele folytán Krisztussal szeretetben eggyé olvadunk. «A szeretet — mondja Hugó a Sancto Victore — átváltoztatja a szeretőt a szeretetté. Ha tehát szereted a földet földdé válsz; ha a pénzt, pénzzé válsz; ha az eget: mennyivé leszel; ha pedig az Istent — nem merem kimondani, de az írás mondja — isten leszel, mivel: Én mondom, hogy istenek leszek.» (Ps. 81. 6.⁸⁾

Valóban ez utóbbi történt szeráfi Atyánkkal is. Az Oltáriszentség átalakító ereje tette őt egész lényében krisztusivá. Egyedül ez képesítette a küzdelmes evangéliumi, krisztusi életre, hogy tudjon mindenkinek mindenévé lenni, követni Mesterét tűzön-vízen át, szeretetben, szenvedésben, apostoli cselekvésben egyaránt. A láthatóan alter krisztussá avató véres sebrózsákat is csak akkor és csak azért lehélte rá az Úr Alverna ormán, mert a Krisztussal való táplálkozás folytán már úgyis régen Krisztussá alakult. A stigmák már csak a végső elismerés szent pecsétjei voltak.

Ha ilyen meleg kapcsolatban állott Ferenc az Eucharisziával, akkor egy cseppet sem csodálkozhatunk azon, hogy nemcsak magát a nagy Szentséget tisztelte és szerette, hanem mindazt, ami azzal valamiképp vonatkozásban állott. A papokat, akár bűnösök, akár ártatlanok, mint urait akarta tisztelni és szeretni, csupán csak azért, mert belőlük testi szemeivel semmi egyebet nem látott, csak a mi Urunk, Jézus Krisztus szentséges testét és véré, melyet magukhoz vesznek és másoknak is nyújtanak. Éppen

5) U. o.

6) P. Takács I.: Asszisi Szent Ferenc iratai. Bpest. 1929. 146. l.

7) Idézve: Böleskey: Capistranói Szt. János és kora. III. k. 56. l.

8) Idézve: Böleskey: Capistranói Szt. János és kora. III. k. 63. l.

ezért, ha egy égből leszállt szenttel és egy pappal találkoznék, előbb a pap kezét illetné csókjával s csak azután üdvözlé a szentet.⁹⁾

Hogy mennyire vonzotta szeráfi Atyánkat az Oltáriszentség légköre, azt misem mutatja jobban, mint az a tény, hogy még élni és meghalni is abban az országban óhajtott, ahol legmélyebb hódolattal tisztelik az Eucharisziát. Azért, amikor az 1217-i káptalan után a testvérek szétoszlottak prédikálni, ő apostoli működésének színteréül Franciaországot választotta, mégpedig, legfőképp, azért, mivel az ottani lakosok az összes katolikusok között, a legnagyobb tiszteletet tanúsítják az Oltáriszentség iránt, ami nekem különösen nagy öröömre szolgál. Ez okból legszívesebben az ő körükben időzöm.¹⁰⁾

Féltő gonddal örködött az Úr hajlékainak szépségén és tisztaságán is. A düledező templomokat eleinte saját kezével javíttatta, ha piszkosan találta, kisöpörte. Gondoskodott a szent edényekről, ostyasütőkről, oltárterítőkről és korporálékról. Még végrendeletében is arra kéri fiait, hogy a szentséges neveket és leírt igéit bármely illetlen helyen találják, szedjék össze és tegyék méltó helyre. Szent Ferenc mint Krisztusnak igaz követője és méltó mása, nem elégedett meg a személyes áhitattal, hanem azt akarta, hogy Krisztusban mindnyájan eggyé legyenek. Őt mindenek megismerjék, szeressék és magasztalják. Zokog, ha látja, hogy nem szeretik a Szeretetet.

Csaknem minden levelében hirdeti, védi és magasztalja az Oltáriszentséget. Felhívja a papok figyelmét arra a sok hüvre és mulasztásra, amit még ők is elkövetnek a Legszentebb körül és gyors javulást sürget: Lássátok be méltatlanságotokat pap testvéreim és szentek legyetek, mert Ő szent.¹¹⁾

Egész Istent-féltő lelkét beleönti abba a könyörgésbe, melyet testvéreihez intéz az Oltáriszentség érdekében: Lábaitok csókolásával, és azon szeretettel, amelyet csak érezhetek, kérlek mindnyájatokat testvéreim, hogy azzal a tisztelettel és megbecsüléssel, amilyenre csak képesek vagytok, illessétek a mi Urunk, Jézus Krisztus szentséges testét és véréit, amelyben azok, mik az égben és a földön vannak megbékültek és kiengesztelődtek a mindenható Istennel.¹²⁾

A népek vezetőinek és az összes híveknek is a lelkébe szeretném írni: Bizton tudjuk meg mindnyájan, hogy senki sem üdvözülhet másképp, mint csak a mi Urunk, Jézus Krisztus által; miket a papok mondanak, hirdetnek és szolgáltanak.¹³⁾

Ezt az egész Ferenc-rendet legjobban jellemző eucharisztikus szellemet hagyta a szeráfi Atya fiaira is drága örökségül. Azok pedig készséges szeretettel vették át tőle az Úr testének dicső őrségét, és mint a kerekasztal lovagjai, mind a mai napig méltón töltötték be a szent Grál körüli tisztséget. Hogy csak a legnagyobbakat említsük, ott áll mindjárt Páduai Szent Antal, aki Riminiben nyilvános csodával töri meg az Oltári-

9) V. ö. P. Takács I.: Assiszi Szt. Ferenc iratai 94. l.

10) V. ö. P. Molnár A.: A ferences szellem. 491.

11) P. Takács I.: Assiszi Szent Ferenc iratai. 132. l.

12) P. Takács I.: Assiszi Szent Ferenc iratai. 130. l.

13) P. Takács I.: Assiszi Szent Ferenc iratai. 123. l.

szentség ellenségeit. Őt követik a Szeráfi-rend legnagyobb teológusai: Bonaventúra és Scotus, akik tollukkal keltek a nagy Szentség védelmére. Hasonló érdemeket szereztek e téren Sziénai Szent Bernardin, Feltrei Bernardin, Kapisztrán Szent János és még egy egész sereg ferences író és hitszónok, főként a hitújítás viharos korszakában. Szent Ferenc lelki leányai is híven követték Atyjuk nyomdokait. Szent Klára az egyedüli női szent, akinek kezében Óltáriszentséget látunk. Tőle tanulták a szentségi Jézusnak hódolni és érte áldozatot elviselni Viterbói Szent Róza, Höss Krescencia, Mária Franciska, Jácinta, Katalin, Angela és még ki tudná felsorolni, hányan a második és harmadik rend nő tagjai közül.

Nem véletlen, hogy ennyi odaadás és áldozat jutalma képpen XIII. Leó pápa az Oltáregyletek védszentjéül a ferences Baylon Szent Paszkált választotta.

A hármás szeráfi rend hét évszázadon át mindig az élen küzdött és szenvedett az Óltáriszentségben diadaláért, és hacsak egyetlen ferences lesz is a földkerekségén, még akkor is minden oltárt körül tömjénez, ez a szent, egyetemes hitet kifejező ferences fohász: «Imádunk téged Uram Jézus Krisztus itt és minden templomodban, melyek az egész földön vannak és áldunk téged, mert a te szent kereszted által megváltottad a világot.».

Fr. Gedeon O. F. M.

A pécsi ferences vértanuk és mi.

A mult emléke megragadja az ember lelkét, kegyeletet varázsol a szívébe. Minden kis kopott, régi emléktárgy, a föld mélyéből előkerült régiség, megrongált sírkő, vagy várrom egy befejezett történeti korbba vonja képzeletünket, ahol kétes jelenünkben eszméinkre eszményképeket találunk.

Ha valaki néhány évtizeddel ezelőtt figyelmes lélekkel végigjárta az ódon emlékekkel teli mecsekalji várost, annak lelkébe kegyeletet varázolt a régi Pécs, ahol minden az ország történetének hírnöke volt. A történeti mult lelke illatozott az évszázados kultúrküzdelmek vérrel megszentelt emlékeiben. A fejlődő civilizáció rombolt. Eltakarították a féltveőrzött romokat, ledöntötték a régi házakat, kiegyenesítették a kanyargós utcákat.

De mégis maradtak beszédes emlékek, amelyekből még szól hozzánk, a mult diadalmas üzenetét hozza felénk a sorscsapások pergőtüzében nemesveretűvé vált régi Pécs szelleme. Ez a kevés, de értékes emlék átmentette az eszmékkel telített katolikus multat. A hatalmas és művészi kincsekben gazdag székesegyház, az előtte szerényen meghúzódó katakomba, a régiség-tár minden kis köve a hozzáfűződő történeti kor hírnöke.

Ilyen történeti emlék a többszázéves pécsi ferences multról tanuskodó sírkamra is. A megrongált, keresztel megjelölt sírüregek, az ősök megszentelt porhüvelvét őrzik. Itt porladnak a hitükért vértanuhalált halt testvérek, a kegyetlenségek utolsó korszakának áldozatai. A régi, sokszor elfeledett síremlék a kegyetlen gonoszság és a hitért meghalni kész hősiesség korszakába vezet vissza.

Ez a kor. Rákóczi kora volt, melynek tükrében megnyilatkozik előttünk a barokk kor szertelen szenvedélyes emberének végsőkéig kielezett harcokkal teli élete. E hősi korszak emberének életeleme volt a harc, azért volt oly iszonyatosan véres.¹⁾ Az ezer sebből vérző ország megmentésére indult meg a vereckei határról Rákóczi a nagy fejedelem szánalmas, szétromgyolódott kis csapatával, hogy szabadulást hozzon az idegen, sőt hazai nyomás alatt vergődő magyarságnak. Beleharsogta az elkeseredett, másrészt pedig kétszínűsködő, ingatag magyarság lelkébe: «Recrudescunt Hungariae vulnera! Zászlóira iratta: «Cum Deo pro patria et libertate. Azért jött bujdosásából szeretett magyarjaihoz, hogy a régi sebeket begyógyítsa és a sebek minden jóakarát ellenére még jobban felszakadtak.

Megindult a hömpölygő vérfolyam az országon át és nem kerülte el Pécsset sem, a török járom alatt oly hosszú ideig nyomorgó mecsekalji várost. Ebbe a véráradatba ömlött a pécsi sírkamra hősi halottjainak vére.

1704-ben Rákóczi ellenségei, a rácok barbár kegyetlenséggel rontottak a városra.²⁾ A harc kettős éleztű volt. Fanatikus vallási és nemzetgyűlölet fűtötte az ellenséget. Nem kegyelmeztek még az ártatlan csecsemőknek sem, ha keresztények voltak, annál kevésbé az Istennek szentelt személyeknek, papoknak és szerzeteseknek.³⁾

1) V. ö. Juhász—Kovács: A fejedelem II. Rákóczy Ferencz I., 112. l.

2) V. ö. Dr. Karácsonyi János: Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig. Bp. 1934. 322. l.

3) Az esemény részletes kifejtése P. Kaizer Nándor és P. Ángyán Aurél közlése folytán a provincia akkori histografusának eredeti feljegyzése nyomán készült.

A nagy forrongásban, a véres öldöklésben felszakadtak a magyar sebek. Még mindig nem volt elég a vértanu magyarság véréből...

A pécsi rendház ebben az időben a Ladislaita rendtartományé volt. Azé a tartományé, melynek fiai a szigorúbb szerzetesi fegyelemben éltek. A rendház tagjainak céltudatos élete megnyilatkozott a véres napokban is.

Március 26. volt. A veszély teljesen rázúdult a ferencesekre. Fabiancsics Pál vikárius látta, hogy a szakadárok és eretnekek harcában megszenstegtelenítik mindazt, ami szent és a Felséges szolgálatában áll. Nem vesztette el lélekjelenlétét, nem gondolt menekülésre. Utolsó perceiben is szeretet cselekedetben mutatta ki hűségét az iránt, kinek életét áldozta. A monstranciát egy kehellyel és patéával elrejtette a meggyalázás elől.

A harcos szakadárok megrohanták a rendházat és a templomot, de a szerzetesek őrhelyükön álltak. A vikárius cellájában Kompár Kristóf személyi plébánost gyóntatta. Az ellenség vad kiáltozása verte fel a rendház áhitatos csendjét. A krisztusi békét megtámadta a szentségtelen gyűlölet. Berontanak a kis cellába és irgalmat nem ismerve szívenszúrták a szentséget kiszolgáló szerzetest. Holtan rogyott a kis cella padlójára. Életküzdelmeinek, imáinak és fegyelmezett munkájának helyét vérével szentelte meg. A papot kivonszolták szobája elé, fejét vették és kegyetlenül felkoncolták.

A templomban is helyálltak a barátok. A biztos halál tudatában is erőt akartak csepegtetni a bemenekülő nép lelkébe, a hitért való vértanúság hősies elviselésére. A 70 éves Krapina Joachim testvér, aki már több évet töltött Jeruzsálemben, most Krisztus közelében szent vágytól égett. A főoltár előtt térdelt és lelkét Istennek ajánlotta. Imádkozott a népért és kérte a lelki erősség szellemét. Pusztítók gyilkos golyója oltotta ki életét.

Francin Pál testvér a templom kapujában nyerte a dicső vértanúhalált. Kegyetlen lenyakazás áldozata lett.

Vértanuinak vére a húsvéti oltáron a legkedvesebb áldozat volt Isten előtt. A pécsi véres húsvét legszebb megünneplése volt a szenvedés és megdicsőülés ünnepének. Nagypéntek véres tragédiája és a feltámadás diadalmas fensége erőt árasztott és a legyőzhetetlenség tudatában hősöket nevelt. A vértanuk vére eget nyitott és az emőereket az élkeseredés tüze hevítette, mert a példaképek, a vezetők diadalmas vértanúságának dicsfényében megsejtették a kereszthalálból megdicsőült Krisztust. Emelt fővel mentek sokan a halálba, hogy méltó áldozatok legyenek a húsvéti oltáron, ahol a Bányás vére az emberiség bűnéért Istent engesztelt.

A vérfolyam pedig folyt végig az országon és beleömlött sok szerzetesi, papi és keresztény vér...

Ezekben a véres napokban sok ferences vér ömlött. Siklóson és a Felvidéken is voltak áldozatai a lázadás katolikus hitellenes öldöklésének.⁴⁾ Most ismét teljes ragyogásban tűnt fel az együttszenvedő s együttörvendező evangéliumos lelkiség, amely Umbria dalosának, a bűnei felett és az embertestvérek gyarlósága felett siránkozó Poverellónak lelkéből szakadt

⁴⁾ Erről tanuskodnak a máriagyüdi kegyhely Historia Domus-ának, Első Könyv 118—137. l.

A pécsi ferences vértanuk és mi.

A mult emléke megragadja az ember lelkét, kegyeletet varázsol a szívbe. Minden kis kopott, régi emléktárgy, a föld mélyéből előkerült régiség, megrongált sírkő, vagy várrom egy befejezett történeti korba vonja képzeletünket, ahol kétes jelenünkben eszméinkre eszményképeket találunk.

Ha valaki néhány évtizeddel ezelőtt figyelmes lélekkel végigjárta az ódon emlékekkel teli mecsekalji várost, annak lelkébe kegyeletet varázolt a régi Pécs, ahol minden az ország történetének hírnöke volt. A történeti mult lelke illatozott az évszázados kultúrküzdelmek vérrel megszentelt emlékeiben. A fejlődő civilizáció rombolt. Eltakarították a féltve őrzött romokat, ledöntötték a régi házakat, kiegyenesítették a kanyargós utcákat.

De mégis maradtak beszédes emlékek, amelyekből még szól hozzánk, a mult diadalmas üzenetét hozza felénk a sorscsapások pergőtüzében nemesveretűvé vált régi Pécs szelleme. Ez a kevés, de értékes emlék átmentette az eszmékkel telített katolikus multat. A hatalmas és művészi kincsekben gazdag székesegyház, az előtte szerényen meghúzódó katakomba, a régiség-tár minden kis köve a hozzáfűződő történeti kor hírnöke.

Ilyen történeti emlék a többszázéves pécsi ferences multról tanuskodó sírkamra is. A megrongált, keresztel megjelölt sírüregek, az ősök megszentelt porhüvelvét őrzik. Itt porladnak a hitükért vértanuhalált halt testvérek, a kegyetlenségek utolsó korszakának áldozatai. A régi, sokszor elfeledett siremlék a kegyetlen gonoszság és a hitért meghalni kész hősiesség korszakába vezet vissza.

Ez a kor. Rákóczi kora volt, melynek tükrében megnyilatkozik előttünk a barokk kor szertelen szenvedélyes emberének végsőkéig kielezett harcokkal teli élete. E hősi korszak emberének életeleme volt a harc, azért volt oly iszonyatosan véres.¹⁾ Az ezer sebből vérző ország megmentésére indult meg a vereckei határról Rákóczi a nagy fejedelem szárnalmas, szétromgyolódott kis csapatával, hogy szabadulást hozzon az idegen, sőt hazai nyomás alatt vergődő magyarságnak. Beleharsogta az elkeseredett, másrészt pedig kétszínűsködő, ingatag magyarság lelkébe: „Recrudescunt Hungariae vulnera! Zászlóira iratta: „Cum Deo pro patria et libertate. Azért jött bujdosásából szeretett magyarjaihoz, hogy a régi sebeket begyógyítsa és a sebek minden jóakarát ellenére még jobban felszakadtak.

Megindult a hömpölygő vérfolyam az országon át és nem kerülte el Pécsset sem, a török járom alatt oly hosszú ideig nyomorgó mecsekalji várost. Ebbe a véráradatba ömlött a pécsi sírkamra hősi halottjainak vére.

1704-ben Rákóczi ellenségei, a rácok barbár kegyetlenséggel rontottak a városra.²⁾ A harc kettős éleztű volt. Fanatikus vallási és nemzetgyűlölet fűtötte az ellenséget. Nem kegyelmeztek még az ártatlan csecsemőknek sem, ha keresztények voltak, annál kevésbé az Istennek szentelt személyeknek, papoknak és szerzeteseknek.³⁾

1) V. ö. Juhász—Kovács: A fejedelem II. Rákóczy Ferencz L. 112. l.

2) V. ö. Dr. Karácsonyi János: Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig. Bp. 1934. 322. l.

3) Az esemény részletes kifejtése P. Kaizer Nándor és P. Ángyán Aurél közlése folytán a provincia akkori histografusának eredeti feljegyzése nyomán készült.

A nagy forrongásban, a véres öldöklésben felszakadtak a magyar sebek. Még mindig nem volt elég a vértanu magyarság véréből...

A pécsi rendház ebben az időben a Ladiszlaita rendtartományé volt. Azé a tartományé, melynek fiai a szigorúbb szerzetesi fegyelemben éltek. A rendház tagjainak céltudatos élete megnyilatkozott a véres napokban is.

Március 26. volt. A veszély teljesen rázúdult a ferencesekre. Fabiancsics Pál vikárius látta, hogy a szakadárok és eretnekek harcában megszenstelenítik mindazt, ami szent és a Felséges szolgálatában áll. Nem vesztette el lélekjelenlétét, nem gondolt menekülésre. Utolsó perceiben is szeretet cselekedetben mutatta ki hűségét az iránt, kinek életét áldozta. A monstrenciát egy kehellyel és paténával elrejtette a meggyalázás elől.

A harcos szakadárok megrohanták a rendházat és a templomot, de a szerzetesek őrhelyükön álltak. A vikárius cellájában Kompár Kristóf szemelyi plébánost gyóntatta. Az ellenség vad kiáltozása verte fel a rendház áhitatos csendjét. A krisztusi békét megtámadta a szentségtelen gyűlölet. Berontanak a kis cellába és irgalmat nem ismerve szívenszúrták a szentséget kiszolgáló szerzetest. Holtan rogyott a kis cella padlójára. Életküzdelmeinek, imáinak és fegyelmezett munkájának helyét vérével szentelte meg. A papot kivonszolták szobája elé, fejét vették és kegyetlenül felkoncolták.

A templomban is helytálltak a barátok. A biztos halál tudatában is erőt akartak csepegtetni a bemenekülő nép lelkébe, a hitért való vértanúság hősies elviselésére. A 70 éves Krapina Joachim testvér, aki már több évet töltött Jeruzsálemben, most Krisztus közelében szent vágtyól égett. A főoltár előtt térdelt és lelkét Istennek ajánlotta. Imádkozott a népért és kérte a lelki erősség szellemét. Pusztítók gyilkos golyója oltotta ki életét.

Francin Pál testvér a templom kapujában nyerte a dicső vértanuhalált. Kegyetlen lenyakazás áldozata lett.

Vértanuinak vére a húsvéti oltáron a legkedvesebb áldozat volt Isten előtt. A pécsi véres húsvét legszebb megünneplése volt a szenvedés és megdicsőülés ünnepének. Nagypéntek véres tragédiája és a feltámadás diadalmas fensége erőt árasztott és a legyőzhetetlenség tudatában hősöket nevelt. A vértanuk vére eget nyitott és az embereket az elkeseredés tüze hevítette, mert a példaképek, a vezetők diadalmas vértanúságának dicsfényében megsejtették a kereszthalálból megdicsőült Krisztust. Émelt fővel mentek sokan a halálba, hogy méltó áldozatok legyenek a húsvéti oltáron, ahol a Barány vére az emberiség bűnéért Istent engesztelt.

A vérfolyam pedig folyt végig az országon és beleömlött sok szerzetesi, papi és keresztény vér...

Ezekben a véres napokban sok ferences vér ömlött. Siklóson és a Felvidéken is voltak áldozatai a lázadás katolikus hitellenes öldöklésének.⁴⁾ Most ismét teljes ragyogásban tünt fel az együtt szenvedő s együttörvendező evangéliumos lelkiség, amely Umbria datosának, a bűnei felett és az embertestvérek gyarlósága felett siránkozó Poverellónak lelkéből szakadt

⁴⁾ Erről tanuskodnak a máriagyúdi kegyhely Historia Domus-ának. Első Könyv 118--137. l.

ki és szent hagyatékként maradt reánk. Ez a lelkeség, amely a magyar ferencesség életébe oltva megnyilatkozott a törökvilág meggyötört és bujdosó magyarjának minden szenvedését megosztanítudó önfeláldozó szeretetben. Most ismét égtek a ferences szívek a szenvedni és szeretnítudó lelkiület multból feléjük sugárzó tüzében...

A pécsi vértanuk holtteste azóta az ősi kriptában nyugszanak szinte elfeledve. Így nyilatkozik meg multba visszapillantó tekintetünk előtt a síremlék, a szüksézávú história.

A cselekményeken túl azonban nekünk az eszmét is meg kell látnunk. Ezt már nem hordja felszínén a történelem, ezt csak az érdeklődő és mélyen érző lélek találja meg a történeti emlékekben rejlő mult szellemében.

Ha a hősi áldozat mélyebb értelmét és értékét vizsgáljuk a keresztény és a ferences szellem világánál, akkor látjuk meg a jótékony Istenkéz munkáját, mely a véráldozatból új életet fakaszt. Erre mi a kopott sírkövek láttára keveset gondolunk, Nem vesszük észre, hogy az események mögött rejtőző eszmét az élet is igazolja.

Az élet ritmusa és a vér lüktetése együtt jár. Nincs élet vér nélkül. A soha ki nem pusztítható, üde keresztény élet az első keresztények véráldozatából sarjadt. Az volt a mag, melyből a keresztény életcsíra fakadt.

Szent Ferenc Atyánk lelke ujjongott, midőn meghallotta, hogy az első testvérek Marokkóban elnyerték a vértanuság pálmáját. Ebből a vérből született a «világ Szentje». Szent Antal, kinek lelkében a testvérek hősiessége oltotta a ferences hivatás kegyelmét.⁵⁾ Ebből a vérből sarjadt a ferences szellem karakterisztikuma, a vértanuságra kész hősiesség.

Korunk a téveszmék, az elferdült erkölcs és életértékelés szerencsétlen útra tévedt kora. Ismét egy kor, melyben harmadik, a közömbös életfelfogás meg nem állhat. Valamiképpen hasonlít a hősi barokkhoz. Nem az eretnakség és katolikum, hanem a krisztianizmus és szatanizmus, a mennyország és pokol harca. A harc hőöket kíván. De erősek és győzelmesek csak a mult dicső eszméibe belegyökerezve, a hőökkal és életpéldákkal egybeforrva leszünk. Ahhoz pedig, hogy eggyéforrhassunk, ismerni kell azt az eszmét, magunkévá kell tennünk, az ösök gyönyörű jellemvonását, a rendíthetetlen akarást, mely áldozatra kész az igaz jóért...

A pécsi ferences vértanuk síremléke ezekre figyelmeztet bennünket. És mi boldogok leszünk, ha felfigyelve rájuk, emléküket a feledésből rohanó korunk lüktető életáramában tudatossá tehetjük. De boldogok lennének histórikus pátereink, kik nem feledték, lelkükben őrizték és mélyítették magukban a kegyeletet a mult iránt és minden igyekezetükkel az utódokba is bele akarták plántálni. Bizonyára nagy boldogsággal vennék tudomásul, hogy munkájuk nem volt eredménytelen, mert az eszme és a kegyelet élő valóság s az eszmének vannak hárcosai.

Jászberény.

Fr. Henrik O. F. M.

⁵⁾ V. ö.: P. Alfonso M. Santarelli ofm., Pálffy Erzsébet grófnő: «Assisi Szent Ferenc élettrajza». Bp. 1924. 88. l.

Tékozló fiú.

Csinos. Újdivatú ruhája
jól áll atléta termetén.
Hullámos haján a nap kacéran villog,
de a lelke sarlózott, szegény...
A szülőkkel szakított régen. Öt-hat éve tán,
hogy szembeszállt öszülő apjával,
mert kártyára kevés volt már a pénze,
meg közbejött valami história féle.
És dacolt, mint egy megbőszült titán...
Káromló szavak füstöltek ajkán
és felforgatta az egész házat;
nem volt már benne gyermekes alázat,
csak bűn és szenny és korom...
Az anyja sírt, de ő tompult-fásultan nézte,
majd motorjára vetette magát,
(mit tavaly vett néki egyik bátyja)
és elrobogott idegenarcú, idegen tájra...

Most tivornyák, táncok bolondja.
Eladta lelkét a bűnös éjnek,
eladta szívét a bűnök seregének
s ajkán kormozva dül a démon-ének.
Étele átkos pokoli étek,
itala sötét,
vértüzelő vétkek részegítő mustja.
Élete korom a szüzi hóban,
erjedő iszap az aranyhalas, szökőkutas
tóban és duhaj kocsis-nóta
a templomi szent «mizereré»-ben...
Ruhája jó és frizurája szépen
áll mindig, de lelkében semmi nyoma
a bűnbánó mellverésnek,
nem mondja: hazatérek és bevallom,
atyám vétkeztem ellened...
Az Istent naponta kikacagja,
misére, imára nincsen gondja,
nem kell neki a mocsoktalan élet...

Hiányt nem szenved, jól megy a sora.
Csak gyerek még és már hivatalnok:
kedves és elegáns, vig társ, jó cimborá.
Motorja jó.
Nem bántja semmi, lelke már rég, halott:
nem üzenget...
Vétkezik, örül, nem gyötri őt az örökélet.
Fiú, modern tékozló, ezerszer siratlak,
sajnálalak, aggódom érted!!

Fr. Béda O. F. M.

Életünkben.

MÁJUS. 27. Utolsó tanítási nap. Az öregek ballagnak; csillogó szemmel távoznak, biztatva a fiatalokat: «nem a világ ez a három esztendő.»

29. Ft. P. Guardian névünnepe. Hálás fiúi szeretettel köszöntöttük őt, aki a szeretet és gondos vigyázat oly megkapóan szép példáját tárja elénk. Buzgó szívvel énekeltünk a szentmisén és imádkoztunk, hogy a jó Isten bő áldása legyen kegyes Atyánkon mind fáradságosabbá nehezülő munkájában. Az ünnepeltet Főt. P. Provinciális köszöntötte fel. Velünk ünnepelték jó Atyánkat Ft. P. Alfonz, P. Brunó, P. Theodóz, P. Szaléz és P. Engelbert.

JÚNIUS. 3. Vizsgák kezdete. Szorongó szorgalmas munkásság, ez jellemzi a preparációs időt.

6. Ft. P. Norbert névünnepe. Tisztelő szeretettel köszöntöttük fel zárdánk Nesztorát. Öszinte szívvel kértük rá az Úr sok kegyelmét és boldogságát.

20. Ordinandus testvéreink bontakozó reménnyel indultak Egerbe, hogy mint a fehér szent Ostya hatalommal felvértezett testőrei térjenek vissza közénk.

E napon érkezett zárdánkban Ft. P. Provinciális, hogy a Visita Canonica-t megkezdje.

21. Hirtelen érkezett dispozió szárnyra kapta abszolútus seniorunkat P. Benjamingint, és Szegedre ragadta.

22. Még alig távozott jó senior atyánk, megérkezett papi méltósággal új seniorunk P. Ottmár és vele együtt pappá lett P. Felicián és P. Lipót, akiket kézcsókkal fogadtunk.

23. Jugoszláviából magyar szóra nálunk tartózkodó P. Emmánuel eltávozott körünkől. Színarany ferences lelkisége, mosolygós kedves lelke továbbra is szép emlékként marad klerikátusunkban. Imádkozunk, hogy jugoszláviai testvéreink, akiknek apostolává lett, rákadjanak a szeretetben s rajta keresztül Krisztushoz találjanak.

25. Első mátrai kirándulás. Szép idő lepelt meg ebéd előtt. Kit lenn a völgyben, kit fenn a kápolnánál ijesztett meg az alattomosan terjeszkedő köd; majd «köd előttünk, köd utánunk nem láttunk semmit. A kápolnába szorultaknak volt alkalmuk elmélkedni a szent helyről kitekintve a végítélet borzalmairól.

28.—29. és július 5-én mutatták be ifjú áldozataink első szentmiséjüket. P. Ottmár Jánoshalmán, P. Felicián Jászberényben, és P. Lipót Wekerletelepen. Kívánjuk nekik, hogy a szent cselekmény alatt érzett lelkesedés egész életükön át maradjon szívükben.

28. P. Lázártól is búcsút kell vennünk. Szécsénybe kapott dispoziókat; vele együtt örülünk, hogy a kedves őrhelyre helyezte őt a Gondviselés.

JULIUS. 4. A szerencsésen befejezett vizsgák után boldog lelkesedéssel zengtük el hálaunkat az egész évben vett jókért. Megköszöntük a kitartást, az erőt és bátorságot az Úrnak, Aki kegyesen támogatott a szent tanulmányok folyamán. Hálaát mondtunk a sok jóért, amit vezető Lektor atyáink révén juttatott számunkra a kegyes Gondviselés.

5. A mai napon búcsúzott tőlünk P. Konstantin. Imáinkkal támogatjuk valamennyi távozott abszolútus testvérünket, hogy új helyeiken is legyenek állandóan a Mester hű szolgálói, a szeretet és béke hirdetői!

7. Félnapos kirándulás a Szent Anna-kápolnához. A futball mérkőzésünk képezte a kirándulás főpontját.

14. Ft. P. Magiszter kongresszus definitóriálison van. Imáinkkal kísértük, a komoly munka eredményét esdve le az égből.

16. Újabb változatos kirándulást tettünk a Mátrába. Háromszor szakadt nyakunkba a vizes borzalom. Öt perces ázás után aranyos mosoly verődött ki az ég arcán; ragyogott az egész horizont. De alig kerültünk elő rejtekhelyeinkből, máris ránk ijesztett a kellenetlen zuhany; és mindez háromszor!

19. A mai napon fogadta lovagjai közé az Örök Főpap Asztrik testvérünket. Örömben igaz szeretettel mi is osztoztunk.

22. Ismét egésznapos kirándulás. Bölcsen kikerülve a végzetes Kékes-tetőt és esőt hozó esuesait, most Solymosra mentünk, ahol kellemesen fűrdtünk.

23. Hatalmasan felszokott létszámunk: 45 klerikus neven eszentül otthonának a gyöngyösi árdát. Teológiai tanulmányaik elvégzésére FFrr. Géz, Henrik, Gilbert, Quirin, Klárus, Szerén, Romig, Fláviusz, Lukács, Gedeon, Guidó, Gyárfás, Grátusz, Pacifik és Richárd testvérek jöttek a jászberényi filozófiáról. Akinék segítségével szerencsésen idág jutottak. Az vesérelje őket továbbra is a boldog s szent ól felé!

30. Félnapos kirándulás a Szent Anna-kápolnához.

AUGUSZTUS. 1. Ft. P. Magister Sárvarra utazott P. Aazrik első esentmiséjére. Együttérés, imádságos süfvünk kísérte új paptestvérünket az oltárhoz.

11. Ez a nap esép emlékeket hívott óestre. Záránk a mai napon ünneplte reformációjának negyedszázados jubileumát. A esentmisét Ft. P. Ungváry Antal studium-prefektus mondotta. Méltán volt ő az ünnepeég középpontja, minthogy ő képviselte először e házban a megreformált barátot. Imánk egybeolvadt ós Főatyánk imájával, mikor a jövőre az ég áldását kértük: Conserva Deus, quod operatus es in nobis!

12. Félnapos kirándulás a Szent Anna-kápolnához, a szokott jókedv itt sem maradt el.

16. Ft. P. Magister e napon indult a Rennes-ben tartott lectori konferenciára. Boldogan vártuk vissza kedves Magister-atyánkat, hogy az ott szerzett tapasztalatokkal mi is gasdagodjunk.

19. Egésznapos kirándulás Solymosra. Sajnos itt is felkeresett az eső.

23. Illusztris vendégünk érkezett P. Balic Károly személyében. Körvetlen jóségával mindannyiunkat megnyert. Tudományos kutatása hozta őt könyvtárunkba; örültünk a kedves óráknak, amelyeket közelében tölthettünk.

25. Derős eget, mosolygós klerikus arcot látott a többször említtet Szent Anna-kápolna e napon. Félnapos kirándulásunk volt ismét.

SZEPTEMBER. 4. Ft. P. Magister hazatért Franciaországból. Az emlékek egész halmasát hozta eszámunkra. Itt is köszönjük mindenne gondoló atyai szeretetét.

8. A határai esentmisében tett örök fogadalmat Fr. László és Fr. Szaniszló. Szent esküvel adták őt magukat az Úrnak. A Poverello áldását kérik az új solemnis professusokra.

A 9 órai esentmise keretében négy testvérünket szentelte alszerpappá Nagyméltóságú Kriston Endre püspök úr: Karasztély, Adorján, Jozsáf és Sebestyén testvéreinket. Az első nap esztjén oratóriumunkban tonzurát kapott Ottokár, Marcellin, Honor, Rókus, Metód, Flórián, Amand és Szaniszló testvéreink pedig ugyanekkor a két kisebb rendet kapták fel. Boldog örömmel léptek az Úr színe elé, feláldorva már most magukat a nagy Király oltáraszolgálatára. A pápi hivatás szent lépcsőjén felemelkedő kedves testvérekre a lelket formáló Szentlelket forró imával esdették le a körülállók.

9. Veni Sancta. A nálunk idős Ft. P. Provinciális ünneplés esentmisét mondott, amelyen könyörgő lélekkel kérték az eljövendő munkához Isten segítségét. A délelőtti felismerés Főatyánk megnyitotta az iskolaévet. Beszédjében bemutatatta a ólt, amelyet el kell órnunk, és rámutatott az erre szükséges eszközökre. Kegyes útmutatásait megértettük és azok minél tökéletesebb megvalósítását ószintén ígérjük.

15. Béda testvérünk ellátogatott hozzánk a szanatóriumból. A szanatórium unalmas egyhangúságát szerencsésen váltotta fel a körünkben töltött néhány órával.

Fr. Metód O. F. M.

Jászberényi krónika.

MAJUS. 26. Ünneplésesen fogadtuk Ft. P. Provinciálisét és kértük Isten segítségét vizitáció munkájára. Hiszünk, őt biztosan tudjuk, hogy reményében nem fog csalódni és ez a felelősségteljes munka örök leas számára. Hogy egy kis por a legszebb hegyen is van, azt sohasem tagadtuk. Ámde, ahol iramlik az élet, ott az előrehaladásához surlódás is szükséges. Ez pedig por nélkül nem lehetséges.

JUNIUS. 4. Az érettségi-vizsgálatok befejeződtek. Az eredmény nagy igyekesetet árul el. Nem ómoda tehát, hogy mindjárt eldicsekedtünk vele. Mindig tudtuk mi, hogy a jász föld tele van erővel, de igazán csak most láttuk, hogy hogyan kell felszívni.

12. A VII. osztály is bejutott már a célegyenesbe. Kár, hogy ezután jön a finis, amelynek jól neki kell vetkőznie. Az utolsó helyeken feküdni könnyű, mint ezt az Olympián is nem egy szereplőről hallottuk; de elbatározásai és mostani eredményük nagyobb levegővel rendelkező tüdőt mutogat. Úgy, hogy több első helyre is van reményünk.

25. Évzáró a gimnáziumban. Ennyi meglepetésre még mi sem számítottunk. Reméltünk pár jutalmat, de ennyit azért nem. S némelyek jövőre még többet akarnak. Ezt tisztelettel meg is engedjük.

JULIUS. 5. Ft. P. Szalóky Felicián mutatta be első szentmiséjét az Úrnak kolostorunk templomában. Impozánsan megrendezett fogadtatás, elragadóan szép bevonulás után lépett az oltárhoz. Énekünkbe mindent belevettünk, nehogy egy ilyen nagy örömbe ürmön csöppenjen. Hisszük, hogy ez a törekvésünk sikerült is.

14—15. A vakáció egyhangúságát ezen a két napon a kongresszus egy kissé megváltoztatta. Buzgón imádkoztunk, hogy jól és könnyen döntsenek még a mi kétes kétévi filozófia tanfolyamunk ügyében is.

Ezután a vakáció komoly hömpölygéssel haladt előre. A leendő teológusok szárnyaikat erősítették, a mótort javították, mert Gyöngyös hegyen van és a leszállás nehéz, sőt sokan azt is mondják, hogy ott évenként több benzin szükséges. Sajnos ez még nekünk rejtély, mert két évig nem kell utazásra gondolni s éppen ezért a helybeliek inkább csak szellőztetik agyonterhelt koponyájukat, az érettségista-jelöltek pedig, mivel ők még a világban birkóznak és jó számtanisták, magukra vállalták a legnehezebb szerepet; ők majd a vakáció hátralevő napjait számlálják. Logaritmussal nem is lesz a dolog oly nehéz.

29. Nem hiszem én ezután, hogy a fecskék szeptemberben költöznek, mert lám a mi öregjeink már ma búcsút csacseregtek. Nem irigyeljük őket, mert ha mi is megtanuljuk a repülés mesterségét, ismét egy fészekbe leszünk. Addig is sokat «daloljatok az Úrnak» öregek!

JULIUS 30.—AUGUSZTUS 1. Lelkigyakorlat. A7 első elmélkedésben P. Magiszter az igazi szentferenci szerzetes eszményképét rajzolta meg előttünk. Hogyan lehetek ilyen? Ez volt a következő elmélkedések tárgya. Oratio és labor által. Továbbá szemünk elé állította az apostoli lelkületet. Lux mundi! Világ világossága! Ez az új idők, új apostolának hivatása. Szellemet az imába, életet a testbe, hogy a szellem és élet dicsőíthesse az Istent, aki Szellem és Élet.

AUGUSZTUS. 30. Már folynak a harci előkészületek. Most érkezett egy lelkes kis 12 tagból álló úteg. Reméljük, hogy az ezévi nagygyakorlatok is kitűnően sikerülnek. Adja Isten!

31. Önképzőkori alakulógyűlés, melyet P. Magiszter nyitott meg. Beszédében hangsúlyozta a ferences célt: mindenkinek mindene lenni, mindenkinek egész szívét, egész lelkét adni. Mindenkiben Krisztust látni, s mindenkinek magát Krisztust adni az Ő végtelen jóságával. Ezt a felkészültséget szerzi meg számunkra az önképzőkör. A választások a következő eredménnyel végződtek: Az önképzőkör titkára: Fr. Julián. A teoretikus szakosztály elnöke: Fr. Celerin, a gyakorlati szakosztályé: Fr. Alajos. Az önképzőkör jegyzője Fr. Vendel. Éljenek!

SZEPTEMBER. 10. Ft. P. Provinciális megtartotta a Veni Sancte-t. Évnyitó beszédében Isten áldását kérte a Ft. Lektóri karra és az Ifjúságra, majd pedig irányítóelveket adott. Legelső kötelességünk, hogy saját lelkünket megmentsük. A második, hogy a szabályokat megtartsuk, mert ezek nevelő tényezők. Hangsúlyozta továbbá szeretett Főatyánk, hogy egy lépcsővel feljebb kerültünk az Istenhez vezető létrán a bölcsellettudomány tanulása által. A tudomány vért ad. Az igazi tudomány életet adó, Istenhez vezet, jó vért ad. Adja Isten, hogy egészségben és örömben folyjon munkánk. Az útmutatást hálásan köszönjük és minden erőnkkel a fentiek megvalósítására törekszünk.

Jászberény, 1936. szeptember 13-án.

Fr. Alajos O. F. M.
krónikás.